

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Strana zelených – vývoj a regionální ukotvení

Alena Veronika Cholinská

© 2009-2010 ČZU v Praze

Zadání diplomky – vložit list

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "*Strana zelených – vývoj a regionální ukotvení*" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 1. dubna 2010

Alena Veronika Cholinská

Poděkování

Na tomto místě děkuji především vedoucímu své diplomové práce, Ing. Janovi Čopíkovi, Ph.D. za trpělivý a vstřícný přístup a také za cenné rady a pomoc, kterou mi poskytoval po celou dobu psaní.

STRANA ZELENÝCH – VÝVOJ A REGIONÁLNÍ UKOTVENÍ

THE DEVELOPMENT OF THE GREEN PARTY AND ITS REGIONAL DOMICILIATION

Souhrn

Tato práce se zabývá historickým vývojem Strany zelených v České republice a jejím regionálním ukotvením. Pro srovnání vývoje byl vzat vývoj Strany zelených v Německé spolkové republice, vznik ekologických hnutí a jejich postupnou přeměnu v politickou stranu v Německu. Na druhé straně můžeme v práci sledovat postupný vývoj Strany zelených v České republice a její vstup do Parlamentu. Regionální ukotvení strany se zaměříme na Liberecký kraj. Zachycuje srovnání vývoje obou stran, popisuje jak německá Strana zelených zaujímá velmi významné postavení ve vládě, zachycuje rozdíl mezi realisty a fundamentalisty uvnitř strany.

Tato práce popisuje programy a volební výsledky obou stran. Popisuje úspěchy a změny během svého působení v krajích, ve vládě.

Summary

This work traces the historical development of the Green Parties in the Czech Republic and their regional domiciliation. For comparison of their evolution, Germany has been chosen to understand the emergence of ecological factions and their changes into German political parties. It also describes the foundation of the Green party in the Czech Republic, its entrance into the Government and its regional domiciliation in Liberec region. It compares the development of both parties, showing how the German party took an important place in the Government, describing the differences between the realistic and fundamentalist ideology.

This work also describes programs and vote results in both parties and successes and changes that they achieved during their period as political parties or participants in the Region, or in the Government.

Klíčová slova: Strana zelených, volební program, kraj, rudozelená koalice, vzorce volebního chování, politická orientace, volby, volební systém

Keywords: Green Party, election program, region, red-green coalition, voting behaviour, political orientation, electorate, elections, electoral system

1. ÚVOD.....	8
2. CÍL PRÁCE A METODIKA.....	8
3. POLITICKÉ STRANY (TEORETICKÉ VYMEZENÍ).....	10
4. STRANY ZELENÝCH V NĚMECKU A ČESKÉ REPUBLICE.....	12
4.1 VÝVOJ STRANY ZELENÝCH.....	12
4.1.1 HISTORIE STRANY ZELENÝCH V ČR.....	12
4.1.2 HISTORIE STRANY ZELENÝCH V NĚMECKU.....	14
4.2 VNITŘNÍ VÝVOJ STRANY V RÁMCI POLITICKÉHO SYSTÉMU V ČR A NĚMECKU.....	18
4.2.1 VÝVOJ STRANY ZELENÝCH V ČR.....	18
4.2.1.1 PROGRAM.....	24
4.2.1.2 VOLEBNÍ VÝSLEDKY.....	26
4.2.1.3 ELEKTORÁLNÍ ZÁKLADNA.....	29
4.2.2 VÝVOJ STRANY ZELENÝCH V SRN.....	31
4.2.2.1 PROGRAM.....	31
4.2.2.2 OTÁZKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	32
4.2.2.3 SOCIÁLNÍ A EMANCIPAČNÍ Hnutí.....	34
4.2.2.4 ELEKTORÁLNÍ ZÁKLADNA.....	35
4.3 SROVNÁNÍ VNITROSTRANICKÉHO VÝVOJE V OBOU ZEMÍCH.....	38
4.3.1 NĚMECKÁ STRANA ZELENÝCH V EVROPSKÉM PARLAMENTU.....	40
4.3.2 PERSPEKTIVY STRANY ZELENÝCH V ČESKÉ REPUBLICE.....	42
4.3.3 PERSPEKTIVY STRANY ZELENÝCH V NSR.....	44
4.3.4 POLITIČTÍ LÍDŘI STRAN ZELENÝCH V ČESKÉ REPUBLICE A SRN.....	44
4.3.5 SROVNÁNÍ VÝVOJE A ROZVOJE STRAN V NĚMECKU A ČR.....	52
5. STRANA ZELENÝCH V LIBERECKÉM KRAJI.....	54
6. ZÁVĚR.....	58
7. SEZNAM LITERATURY.....	60
8. PŘÍLOHY.....	64

1. ÚVOD

V České republice ovládají vrcholnou politickou scénu dvě hlavní strany: ODS a ČSSD. Zatím ani jedna z nich nedokázala zlepšit záporný postoj občanů k politickému dění v zemi. Průlom negativního vnímání vlády může přinést Strana zelených, jejímž vzorem mohla být německá Strana zelených, která si dlouhá léta udržuje významnou podporu voličů. Pro mnohé voliče je česká Strana zelených nadějí v lepší vládnutí demokratickým způsobem, nadějí na prosazení nových zákonů týkajících se životního prostředí kolem nás.

V poslední době se širší veřejnost začíná zajímat o ekologická témata, ve společnosti pozvolna dochází k přechodu k tzv. postmateriálním hodnotám. Témata zelené politiky jsou dnes už aktuální pro běžného občana jako možného voliče, který sice nechápe princip globálního oteplování, ale životní prostředí ho zajímá z hlediska možnosti trávení volného času, prodeje nebo pojištění nemovitosti nebo i péče o zdraví. Zelení mají velký potenciál i v dalších evropských státech a jejich požadavky jsou součástí problematiky Evropské Unie, kde Evropská Strana zelených má pevné postavení mezi ostatními politickými stranami

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

Ve své práci se zabývám srovnáním cest dvou politických stran v Evropském prostoru, Strany zelených v České republice a ve Spolkové republice Německo. Popisují vývoj jak české tak německé Strany zelených, jejich počátky vzniku od ekologických hnutí až po strany politické.

V historickém vývoji v ČR se zabývám vznikem protestních hnutí na konci osmdesátých let, které se vyvíjely na protest nespokojených občanů s tehdejší totalitním režimem, popisují porevoluční založení strany a její nadějně voličské preference. V kapitole vývoje strany se detailně zabývám problémy, které provázely stranu až do roku 2002. Zlom nastal až po vytvoření Brandýského fóra, které přineslo straně jiné složení členů jak věkové, tak i názorově odlišné. Po Patočkově náborové akci nastaly ve straně rozepře, to vedlo k vytvoření dvou křídel, jednoho kolem Jana

Patočky a druhého kolem P. Uhla. Nakonec byl do vedení zvolen M. Bursík a strana se po dlouholetých neúspěších dostala do vlády. Bohužel se tato vláda dlouho neudržela a tak se v práci objevuje i téma pádu vlády, vystřídání Martina Bursíka Ondřejem Liškou a pohled na příští volby, které nás čekají v tomto roce. V krajských i v parlamentních volbách si Strana zelených v České republice mimo Prahy udržuje velkou voličskou základnu v Libereckém kraji. Proto pátou kapitolu věnuji Straně zelených v tomto kraji, zaměřuji se zde hlavně na představitele Petra Pánka.

Zároveň se ve své práci zabývám vývojem ekologických iniciativ v Německu, jejich vznikem v sedmdesátých letech v souvislosti s postmateriální revolucí. Ve čtvrté kapitole budu dvě popisují postupnou cestu německé Strany zelených od podpory voličů ve spolkových zemích až po Spolkový sněm. Zde je fascinující, jak se strana rychle dostala do podvědomí voličů a vstoupila do vlády. V této kapitole se věnuji také programu strany, zejména životnímu prostředí a sociálním otázkám. Podle Raschkeho v publikaci „*Die Zukunft der Grünen*“ je program zbytečně moc rozsáhlý. Programem se zabývám také u české Strany zelených, kde popisují témata jako je ekologie a lidská práva. Na konci čtvrté kapitoly srovnávám vnitrostranický vývoj v obou zemích.

Práce se v této čtvrté kapitole budem tři věnuje činnosti německých Zelených v Evropském parlamentu, ve kterém má strana početné zastoupení již od roku 1984. Za českou Stranu zelených kandidoval v roce 2004 Jakub Patočka, ale strana nebyla úspěšná, nezískala ani jeden mandát. Kapitoly „*Perspektivy*“ nastiňují budoucnost stran v obou zemích, jejich úspěchy a plány.

Ve své práci využívám publikací českých i německých. Využívám metodu komparativní a deskriptivní. Použila jsem základní sociologické metody jako rozhovor, pozorování, analýza dokumentů. Z německých autorů jsem si vybrala publikaci od Joachima Raschkeho „*Die Zukunft der Grünen*“, ve které autor popisuje stranu od jejího založení. Raschke je známý jako expert a kritik této politické strany. Dokáže vystihnout problémy Zelených, které vidí v prosazování se ve vládě, kritizuje její roli, vedení a identitu. Dalším autorem pro srovnání je Ronald Inghart, který se zabývá v sedmdesátých letech postupnými přeměnami materiálních hodnot v postmateriální hodnoty, tj. životní prostředí a budoucnost celé společnosti. Ve své knize „*Silent revolution*“ Ronald Inghart popisuje události sedmdesátých let, kdy docházelo ke změnám hodnot. Ulrich von Alemann popisuje důležité úspěchy Strany zelených v

Německu. Ve své knize *“Das partiensystem der Bundesrepublik Deutschland“* popisuje celkové postavení strany v politickém systému. Pro Evropský parlament posloužila dobře publikace *„Die Grünen in Europa“* vydané organizací Heinrich Böll Stiftung.

Z českých autorů jsem použila rozsáhlou publikaci Pavla Pečínky *„Zelená zleva?“*, která detailně popisuje vývoj německé i české Strany zelených. Posloužila jako dobrý zdroj zajímavých informací. Petr Fiala je další autor, který popisuje českou Stranu zelených jako součást politického života celé Evropy. Jeho kniha nese název *„Evropské politické strany“*. Některé informace jsem získala z knihy *„Stranický systém v ČR“*, jejímž autorem je Pavel Pšeja. Pro doplnění informací jsem čerpala z časopisu české Strany zelených: *21. bulletin pro moderní zelenou politiku*. Z webových stránek jsem čerpala aktuální informace mezi nejčastěji používané patří www.zeleni.cz, www.blisty.cz a www.gruene.de.

Zajímavým zdrojem informací byly aktuální články některých časopisů. V poslední době se širší veřejnost začíná zajímat o ekologická témata, ve společnosti povolna dochází k přechodu k tzv. postmateriálním hodnotám. Témata zelené politiky jsou dnes už aktuální pro běžného občana jako možného voliče, který sice nechápe princip globálního oteplování, ale životní prostředí ho zajímá z hlediska možnosti trávení volného času, prodeje nebo pojištění nemovitosti nebo i péče o zdraví.

3. POLITICKÉ STRANY (TEORETICKÉ VYMEZENÍ)

Politické strany jsou politická seskupení, které nominují své lídry-kandidáty do veřejných funkcí v úřadech svým jménem, prosazují určité ideologie, nebo jsou vytvořeny ze záměrem vyřešení vybraného problému.

Politické strany jsou povětšinou charakterizovány:

- snahou získat politickou moc ve volbách
- společným zájmem jejích členů (respektive společnými zájmy)

- dobrovolnou, trvalou a otevřenou organizací

Moc politická nemusí být získána pouze ve volbách, vhodnými příklady jsou totalitní nebo strany exilové.

Termín politická strana je velmi rozsáhlé, a proto je jeho přesné vymezení obtížné. Politické strany mohou mít navzájem jen velmi málo společného – skládají se například jen z několika členů nebo z několika milionů členů. Politické strany mohou být otevřeny všem zájemcům a nebo jen vybranému okruhu lidí (skupině, třídě).

Můžeme říci, že hlavně v demokratických systémech hraje důležitou roli politická strana ve vztahu politika – občan. Politické strany se především podílejí na konfrontaci požadavků, potřeb, postojů a názorů jednotlivců a skupin. Pak dochází k nezbytnému vyjasnění preferencí a stanovisek, jimiž se politická scéna má zabývat. Politické strany jsou důležitým aktérem politické moci, zasahující a vstupující do politického systému. Často tuto funkci plní i jiné subjekty velmi často zájmové skupiny.

Pro definování pojmu politická strana je důležitá otázka jakou plní funkci? Politické strany si ospravedlňují svou pozici v moderních demokraciích zejména funkcemi, které plní. Ty jsou natolik různorodé, že nemůžeme identifikovat jeden univerzální katalog funkcí, na kterém by se shodli všichni, nebo alespoň většina politologů.

Pro fungování politického systému jsou nejčastěji zmiňovány tyto funkce:

- funkce vymezení cíle
- výkon politické moci a podíl na legislativní a rozhodovací činnosti (rekturování elit, vytvoření vlády)
- mobilizace a socializace občanů (účast ve volbách, politická výchova voličů)
- reprezentace vlastních zájmů.

4. STRANY ZELENÝCH V NĚMECKU A ČESKÉ REPUBLICE

4.1 VÝVOJ STRANY ZELENÝCH

4.1.1 HISTORIE STRANY ZELENÝCH V ČR

Vzniku Strany zelených předcházela vznik různých ekologických aktivit. V šedesátých a sedmdesátých letech se na popud rychlé industrializace ve světě začali ekologičtí lidé zajímat o životní prostředí. Lidé se stěhovali z vesnic do měst, začali si uvědomovat špatné ovzduší, nedostatek zeleně v jejich okolí.¹ Různé ekologické alternativní skupiny se sjednocovaly na protest této začínající situace. Hlavní myšlenkou těchto skupin bylo zapsat se do podvědomí lidí a ovlivnit politický proces například vzděláním společnosti. Mezi nejvýznamnější ekologické aktivity, které v Československu existovaly na přelomu šedesátých a sedmdesátých let, se řadí *Nezávislá ekologická skupina*. Ekologickou problematikou se zabýval disent. Ochranou životního prostředí se také zabývala Charta 77, která udržovala kontakty s východoevropskými a západoevropskými mírovými hnutími jako CND - kampaň pro nukleární odzbrojení, Paix Christi-křesťanský mír. Charta vydávala stanoviska k tématům životního prostředí v Československu i ve světě. Spolupracovala také se Svobodnou Evropou a s ekology z Maďarska a Polska.²

Nezávislá ekologická iniciativa

Tato iniciativa byla součástí Charty 77, ve které se její příznivci zabývali otázkami ochrany životního prostředí. Hlavním představitelem se stal Ivan Dejmal, ale důležitá spolupráce byla také s Milanem Horáčkem, který vydával texty Ekologické společnosti v exilu v Německu, kam odešel v roce 1968 po vpádu vojsk Varšavské smlouvy. Horáček působí v Evropském parlamentu za Zelené v Německu.

¹ Strmiska, M., Fiala, P. *Politické strany v střední a východní Evropě*. Brno : Masarykova univerzita, 2003, s.145

² Pečínka, P. *Zelená zleva?*. Praha : G Plus G, 2002, s.192

Hnutí za občanskou svobodu

Hnutí sice vzniklo v roce 1970, ale svůj politický program konkrétně formulovalo až v roce 1988. Mezi jejich cíle patřila změna ekologického smyšlení

Nezávislé mírové sdružení-Iniciativa za demilitarizaci společnosti

Sdružení požadovalo zkrácení vojenské služby a stažení vojsk sovětské armády. Vzniklo v roce 1988 a aktivně se podílelo na předlistopadových demonstracích. Mezi hlavní představitele patřili: Jana Petrová, Hana Marvanová, Hana Holcnerová a mezi členy patřil také Jiří Dienstbier. Sdružení pokračovalo v činnosti ještě po revoluci, ale postupně zaniklo s tím, že Marvanová a Petrová se zapojily do ODS a Holcnerová do OH-SD-Občanské hnutí svobodných demokratů, které se v otázkách ekologie a lidských práv západním Zeleným částečně přibližovalo.

Většina těchto pacifistických ekologicky nezávislých skupinek se po sametové revoluci nesjednotila v jeden ekologický směr a nadále ve Stranu zelených, jakož tomu bylo v NDR, ale členové těchto skupin byli ideově různorodí.³ Výrazný počet členů chápala jednotlivá hnutí jako vyjádření odporu ke KSČ a také neviděla rozdíly mezi ekologií nebo pravicovými názory. České protestní skupiny se rozvíjely až v druhé polovině osmdesátých let, za totalitního režimu neměly příznivé podmínky. Z jakých důvodů právě v osmdesátých letech?

Na konci komunistického režimu vzniklo mnoho různých nezávislých iniciativ. To bylo výrazem změněné mezinárodní situace, ortodoxní komunistický režim ČSSR již nebyl podporován Sovětským svazem, slabosti a neschopnosti komunistické strany a snaha o částečnou liberalizaci poměrů na rostoucí frustraci československých občanů. Spojující myšlenkou všech těchto nezávislých organizací byl nesouhlas rigiditou stávajícího režimu, tedy snaha o změnu politického a společenského systému v Československu. Rostlo množství tiskovin, vydávaných v ilegalitě např. Lidové noviny.⁴

Po pádu komunismu se tyto iniciativy rozpadly a našly uplatnění v OF - Občanském fóru, v klasických politických strukturách, úřadech a sdělovacích

³ Pečínka, P. *Zelená zleva?*. Praha . G Plus G, 2002, s.193

⁴ Vodička, K., Cabada, L. *Politický systém České republiky*. Praha : Portál, s. r. O., 2003, s. 82

prostředcích. I na těchto postech však málokdo z předlistopadových skoro zelených posílil demokratickou levici.

4.1.2 HISTORIE STRANY ZELENÝCH V NĚMECKU

Úspěch Strany zelených v Německu je ve srovnání s ostatními ekologickými iniciativami v Evropě fenomenální. Turbulentní okolnosti byly pro založení a růst popularity strany příznivě nakloněny. Západní Evropou prochází hnutí dětí poválečné generace, dorůstající do věku vysokoškoláků. Poválečné Německo stavěl Adenauer na myšlenku konsensu všech vrstev společnosti včetně bývalých nacistů. Kromě několika velkých procesů těsně po válce nebyli v západním Německu v letech 1950 až 1963 potrestáni ani velitelé koncentračních táborů. Mladí se dostávají do konfliktu s generací otců, která se společensky i eticky nevyrovnala s národním socialismem a jeho příčinami. Hospodářský zázrak padesátých a šedesátých let působil jako materiální balzám na válečné útrapy a vedl k totálnímu potlačení kruté minulosti, včetně holocaustu. V Americe zatím roste odpor k válce ve Vietnamu. Mládež se začíná organizovat, vznikají pacifistická, emancipační a levicová protestní hnutí.

Fáze zakládání strany

Některé radikálněji orientované části středních vrstev se koncem šedesátých let dostaly s politickým systémem SRN do ostré konfrontace. Došlo však především ke změnám ve středních vrstvách.⁵ Vynořila se v nich část charakterizovaná nízkým věkem, vysokoškolským vzděláním vesměs humanitního směru (učitelé, umělci, sociální pracovníci, aktivisté neziskového sektoru), žijící ve velkoměstech (přičemž podstatnou část tohoto směru tvořily ženy), disponující informacemi, nsvázaná konvencemi, tíhnoucí k neobvyklému a radikálnímu politickému projevu, nesrostlá příliš s tradičními politickými tábory a začala jevit zájem místo již dosažených materialistických o vyšší duchovní postmaterialistické hodnoty - o účast na rozhodování prostřednictvím prvků přímé demokracie, životní prostředí, o rizika spojená s jadernou energetikou a některými technologiemi, o rozmanitý netradiční životní styl, o práva žen,

⁵ Pečínka, P. *Vývoj evropských ekologických stran na pozadí konfliktních linií.*
<http://www.blisty.cz/art/20180.html>

rasových a sexuálních menšin, nekonvenční politický projev, pacifismus, o třetí svět. Nová politická témata pro ně byla atraktivní mj. díky jejich profesím. Někdy však šlo o intelektuální „osmašedesátnickou“ levice s částečně pozměněnými prioritami. Tyto skupiny studentské mládeže se odvracely od Sociálně demokratické strany Německa (SPD). Přičemž nalevo od SPD existovala už jen Německá komunistická strana (KPD). Dále pak ještě menší pro radikály přitažlivější ultralevicové skupiny „mimoparlamentní opozice“. Většina radikálů si rychle osvojila téma životního prostředí.⁶

V Západním Berlíně probíhalo ustavování Zelených v režii maoistické KPD (*Kommunistische Partei Deutschland – Komunistické strany Německa*). Tato strana se snažila vybudovat protisovětskou frontu tak, že na začátku vytvořila politiku v roce 1978 a založila „*Alternativní listiny*“. Přes odpor prosovětských směrů, maoisté do programu AL začleňovali negativní hodnocení SSSR jako supervelmoci stejně jako USA. V AL působila kromě maoistů z KPD také „konzervativní levice“. Na rozdíl od KPD a nezávislých viděla „konzervativní levice“ na sovětském bloku některé pozitivní rysy, sázela na jeho reformu a hlavním nepřítelem pro ni byl imperialismus USA, sovětský „socialimperialismus“ už ne. Obdobně vypadaly počátky Zelených i v dalších spolkových zemích. Nový politický směr se však nesnažila využít jen skupina maoistů, anarchistů, komunistů, pravicových ochranářů. Do hnutí Zelených se pokoušely proniknout také některé směry fašismu. Jednalo se o národní revolucionáře, kteří uctívali Ottu Strassera a odsuzovali Adolfa Hitlera za zradu původního nacismu a o Národně demokratickou stranu Německa (NPD).

V tomto období se vytvořilo několik občanských iniciativ.⁷ První Protiatomová iniciativa vznikla roku 1975, dva roky poté v Dolním Sasku vznikla strana ochrany životního prostředí (USP). V roce před založením Strany zelených Německa vznikla strana „*Brémské zelené listiny*“ a další politická sdružení, která kandidovala do Evropského parlamentu. Brémské zelené listiny se dostaly až do zemského parlamentu.

Oficiálně byla strana „Die Grünen“ založena počátkem roku 1980. Politicky šla napříč celým spektrem. Heslo „My nejdemě doprava ani doleva ale vpřed“, později převzala také většina zahraničních Zelených. Tři roky po založení vstupují Zelení

⁶ Grosser, D. *D eutsche Geschichte in Quellen und Darstellung*. Stuttgart : Band 11 Bundes Republik und DDR, 1969 – 1990, 1996, s. 26

⁷ Ergreif Partei, <http://www.partei-ergreifen.org/Gruene-Geschichte.29166.0.html>

se 5,6% podílem hlasů do spolkového sněmu. V Hesensku se politicky se spojují s SPD.

Východní Německo

Také ve východním Německu vznik Zelených předcházeli seskupení občanských iniciativ. Východoněmecký disident se skládal z pacifistických, ekologických a reformně komunistických skupin. Mezi významné organizace Svazu 90 - Bündis 90, ze kterých se Svaz zrodil patřily: *Nové fórum* ("Neues Forum"), *Demokracie teď* ("Demokratie Jetzt") a *Iniciativa pro mír a lidská práva* (Initiative Frieden und Menschenrechte), podobná Chartě 77, která byla zpočátku pod vlivem církve. K nejznámějším představitelům IFM patřil kněz Rainer Eppelmann, který se v roce 1989 přidal k CDU. Od konce roku 1989, po rozpadu Jednotné socialistické strany Německa, se opoziční organizace začaly stmelovat do větších celků.⁸

Kromě Bündis 90 existoval krátkodobě v NDR ještě druhý proud pacifistické a ekologické politiky. Disidenti kolem knihovny životního prostředí vytvořili Stranu zelených v NDR, která se distancovala od západoněmecké strany tím, že plánovala jiný profil. Do prvních svobodných voleb v roce 1990 do východoněmeckého parlamentu šly oba proudy rozděleně. Vstup nebyl omezen 5% klauzulí. Svaz 90 získal 2.9% podíl hlasů a 12 mandátů. Západoněmečtí Zelení „Die Grünen“ se sloučili s východoněmeckou stranou Zelených „Bündnis 90“ v roce 1993 ve stranu, jak ji známe dnes *Bündnis 90/Die Grünen 90*.⁹

V roce 1994 byla založena strana Grüne Jugend – Zelená mládež, která se sice stala součástí německých Zelených v roce 2001, ale svou politiku tvoří nezávisle.¹⁰ V roce 1997 vzniká politická nadace Heinricha Bolla. Hlavním úkolem nadace je podpora politického a demokratického povědomí a zapojení širší veřejnosti do politického života.¹¹ Vedoucím této nadace byl v devadesátých letech Milan Horáček, původem z Čech.

⁸ Pečinka, P. *Zelená zleva?*. G plus G, s. r o. Praha, 2002, s.32

⁹ Minzel, A., Obereuter, H. *Parteien in der Bundesrepublik Deutschland*. Bonn, Leske+Budrich, 1992, s.330

¹⁰ McNeil, N. [http:// www.gruene-jugend.de/](http://www.gruene-jugend.de/)

¹¹ Geschichte, <http://www.boell.de/stiftung/geschichte/geschichte.html>

Realisté a fundamentalisté

V letech 1983 až 1991 je strana názorově rozštěpena na ty, kteří zastávali pozice ekologického reformismu pod vedením Joschky Fischera. Politicky mířili k spolupráci s ostatními stranami, byli ochotni činit ústupky ve prospěch moci. Naproti tomu fundamentalisté, skupina okolo Jutty Ditfurthové, vycházeli z původní revoluční povahy Strany zelených jako antistrany (Anti-Partei) a odmítali jakékoliv kompromisy. Jejich půdou byla ulice, stejně jako půdou realistů byl zemský sněm. Prakticky celá osmdesátá léta SZ jsou charakterizována silnou dominancí fundamentálního – někdy také nazývaného levého křídla strany. V roce 1990 Strana zelených volby prohrála a nastartovaly se změny uvnitř vedení a vlivu.

Devadesátá léta nebyla nijak turbulentní, až v roce 1998 se Zelení dostali opět na přední strany německého tisku. V březnu 1998 Zelení ve svém programu navrhuje zvýšení cen benzínu na 5 DM. Požadavek byl nakonec stažen a Zelení se tak dostávají do šedého politického středu, nijak se programově neodlišující od ostatních stran. Levé křídlo nemá prakticky ve straně žádnou moc. Poté co je schválena intervence do bývalých států Jugoslávie v roce 1999, Zelení ztrácejí 8 tisíc členů strany. Z rebelujících radikálů prosazujících palčivé myšlenky se stala strana, jejíž cílem je změna sociálního systému a ekologizace společnosti v rámci udržení moci.

Zelení ve vládě

Spolkové volby v roce 1998 vynesly Zelené do vlády. Strana získala 6,7% podílu hlasů a vytvořila spolu s SPD známou rudo-zelenou koalici pod vedením kancléře Gerharda Schröedera. Joschka Fischer se stal ministrem zahraničních věcí a Jürgen Trittin ministrem životního prostředí. Ve svém čtyřletém volebním období zavedli Zelení ekologickou daň, změnu agrární a energetické politiky – Agenda 21, prosadili vystoupení z jaderného programu, registrovaná partnerství a reformu zákona o státním občanství. Veliké neshody uvnitř strany vyvolal postoj k válce v bývalých státech Jugoslávie a v Afganistánu.¹²

¹² <http://www.partei-ergreifen.org/Gruene-Geschichte.29166.0.html>

V další volební periodě Zelení dosáhli ještě o 1,9% podíl hlasů více. S 8,6 % jsou spolu s SPD opět ve Spolkovém sněmu. Počátkem roku 2004 je v Římě založena EGP - *Evropská Strana zelených*. Zelení jdou do Evropského parlamentu s 11,9 % historicky nejvyšším úspěchem v počtu hlasů. Ve stejném roce je ještě založeno hnutí *Starší Zelení (Die Grüne Alten)*. V květnu 2005 slaví Zelení jeden ze svých velkých úspěchů: uzavření atomové elektrárny v Obrigheimu. V roce 2005 v předčasných volbách sice dosáhnou s 8,1 % podílu hlasů na křesla ve spolkovém sněmu, nicméně k další rudo-zelené koalici nedochází. Zelení se dostávají do opozice.

4.2 VNITŘNÍ VÝVOJ STRANY V RÁMCI POLITICKÉHO SYSTÉMU V ČR A NĚMECKU

4.2.1 VÝVOJ STRANY ZELENÝCH V ČR

Vzniku Strany zelených předcházelo krátce po studentské revoluci 17.listopadu 1989 založení Československé strany zelených, řízené též několika pracovníky komunistické Státní bezpečnosti - StB. Na tomto odhalení se podíleli Ivan Dejmal a Milan Horáček.

Strana zelených vznikla v roce 1989 v Brně a zformovala se rozvojem ekologických myšlenek od sedmdesátých let. Před parlamentními volbami měla značnou volební podporu a na rozdíl od ČSSD především těžila z toho, že těsně po revoluci se jako hlavní naléhavé téma stalo životní prostředí, které bylo poničené vládou jedné strany. Životní prostředí bylo chápáno jako jeden z hlavních úkolů.¹³ Po listopadové revoluci veřejnost byla nakloněna ekologickým požadavkům. Strana byla evidována na ministerstvu vnitra v roce 1990. Dotvoření strany bylo ukončeno spojením se Stranou zelených na Slovensku na celostátním sjezdu v Brně v roce 1990. Na tomto sjezdu byl zvolen předseda strany J.Ječmínek.

Výsledkem sjezdu bylo zformování Strany zelených do třech autonomních zemských bloků: českého, moravského, slovenského. Strana zelených se považovala za stranu nového typu s heslem "*ani vpravo ani vlevo ale vpřed*". Vedení SZ se vymezovalo proti západním radikálům levicového, tak ekologického zaměření.

¹³ Pšeja, P. *Stranický systém v ČR*. Brno, Fakulta soc. studií Masarykovy univerzity, 2005, s. 36

Vzhledem k naprosto odlišnému vývoji na obou stranách hranice však od počátku pohlížela část SZ na západní Zelené kriticky kvůli jejich levicovosti a příležitostné spolupráci s komunisty. Západní Zelení na české SZ zase kritizovali, že v atomové energii vidí ekologickou alternativu k severočeským elektrárnám. V SZ se samozřejmě (od roku 1990 až téměř do roku 2002) příliš neobjevovala menšinová, feministická, na rozvojový svět orientovaná aj. problematika. Vztahy evropských a českých zelených tak po jisté euforii a vzájemném „otukávání“ začátkem devadesátých let nahradil oboustranný odstup. Navíc Strana zelených v Česku rychle propadla na úroveň bezvýznamných stran, omezených na komunální politiku a pro západní Zelené měly větší význam české ekoiniciativy.¹⁴

I když Strana zelených měla značnou podporu veřejnosti a průzkum volebních preferencí prokázal v roce 1990 až 11% podíl hlasů, nepodařilo se jí získat parlamentní zastoupení. V prvních parlamentních volbách strana získala jen 4,1% podíl hlasů do České národní rady, do sněmovny lidu FS a sněmovny národů FS získala jen 3,4 % podíl hlasů. Nicméně SZ měla značnou podporu v regionech, například v severních Čechách získala strana skoro 6 % hlasů. Slovenská část zelených byla úspěšnější, získala 3,4% podíl hlasů což stačilo na to, aby se dostala do Slovenské národní rady (díky 3% uzavírající klauzuli) a obsadila 6 mandátů. Proč byla strana nakonec neúspěšná?

Podle redaktora Českého rozhlasu Pavla Seifera z pražské SZ se neúspěch přičítá zejména k roztříštěnosti ekologických hnutí, neboť aktivisté volili jiné strany, také pověst „estébácké minulosti“ sehrála svou roli. Straně zelených uškodila absence ekologických osobností a špatná volební kampaň. SZ byla často označována jako „navenek zelená a uvnitř červená“. Mnoho voličů hlasovalo pro SZ na základě nepřesné představy o Zelených na západě.¹⁵ Pro následující parlamentní volby v roce 1992 se SZ spojila spolu s Československou stranou socialistickou a stranou Zemědělskou v Liberálně sociální unii. Ta získala 6,5% podílu hlasů do České národní rady, což umožnilo Straně zelených získat 3 mandáty v České národní radě. Spojení těchto stran ovšem nebylo dostatečně pevné a názorové diference zapříčinily rozpad unie. Odchod z unie následoval v roce 1993. Podpora veřejnosti stále klesala a v následujících letech

¹⁴ <http://www.britske-listy.cz/art/36532.html>

¹⁵ Pečinka P.; Zelená zleva?, G plus G, s. r. o. Praha, 2002, s.197

Strana zelených procházela vnitrostranickými krizemi. V čele strany byl J.Vlček, který se pokusil vztahy urovnat zejména spoluprací s ČSSD, do které v roce 1995 vstoupil. Svůj vstup do ČSSD komentoval slovy, že se podílí jen na stejné práci jako strana Miloše Zemana.

Krise ve straně vyvrcholila v roce 1996, kdy nebyla složena volební kauce, nutná k účasti v parlamentních volbách. Chyba vznikla kvůli chybějícím kandidátům severomoravské kandidátní skupiny. Neshody se vytvořily přechodem členů strany do jiných stran. Na komunální úrovni měla Strana zelených stále menší podporu. Volby do senátu v roce 1996 také nebyly příznivé, neboť žádný zástupce strany nezískal potřebný 5% podíl hlasů. Strana neměla zastoupení v žádné z komor Parlamentu.

V roce 1998 strana kandidovala do Poslanecké sněmovny samostatně a výsledek byl opět neúspěšný, získali pouhých 1,12% podíl hlasů v parlamentních volbách a v komunálních volbách strana zaznamenala výsledek 0,17% podílu hlasů. Ve svém předvolebním programu měla SZ kromě ekologických aktivit, také požadavek na zpřísnění poskytování podpory v nezaměstnanosti, přeměny jaderné elektrárny Temelín v zábavný park nebo snížení hranice trestné odpovědnosti na věk 14 let.

Po dlouhém neúspěchu v devadesátých letech následovaly lepší časy a to v dalších parlamentních volbách v červnu 2002, kdy strana získala 2,36% podíl hlasů, což ve srovnání s předchozími volebními výsledky znamenalo jistou progresi.¹⁶ Navíc strana získala tímto výsledkem nárok na příspěvek - sto korun za každý hlas, dohromady získala 11milionů korun. Před těmito volbami předcházel sjezd strany, který se konal v březnu 2002. Novým předsedou se stal M. Rokos a předsedové Čejka a Zeman zaujali pozice místopředsedů.

Brandýské fórum

K volebnímu výsledku strany také pomohlo její spojení s představiteli tzv. Brandýského fóra, založené v roce 2001. Pod tímto názvem se skrývala skupina lidí několika občanských sdružení. Mluvčím tohoto fóra se stal Jakub Patočka, který oslovil

¹⁶ Strmiska, M. ,Fiala, P. *Politické strany v střední a východní Evropě*. Brno. Mezinárodní politický ústav Masarykovy univerzity, 2003, s.124

okruh spřízněných lidí tzv. *Tmavozelenou výzvou*, která vysvětlovala, proč je dobré podílet se na obrodě Strany zelených, ukrývající v sobě nevyužitý potenciál. Mezi další zástupce občanských iniciativ byli: J. Beránek a M.Prokop a Petr Pospíchal. Brandýské fórum se dohodlo na spolupráci se čtyřkoalicí. Tato spolupráce se však velmi brzy rozpadla, když na začátku roku 2002 odmítli lidovci nápad Hany Marvanové na kandidaturu některých zástupců občanských iniciativ na kandidátkách koalice. Co bylo cílem Brandýského fóra? Především chtělo uznání legitimacy a zastupování občanské společnosti.

Mezi BF a Stranou zelených došlo k dohodě, ve které se SZ zavázala poskytnout Brandýskému fóru část ze zisku z parlamentních voleb v červnu 2002 a zároveň se zavázala ke spolupráci po volbách. Fórum bylo pro SZ velkým přínosem, jednak pomohlo straně s volebním programem a také podpořili jejich volební kampaň. Kampaň s názvem: „Dejme šanci zeleným“ podepsalo řada známých osobností např.:F.Gál, J.Kraus, M.Kocáb, P.Uhl, J.Keller atd. BF tak vyvedlo Stranu zelených z mnohaleté izolace. Čerstvá skupina členů se nazývala „tmavozelení“ podle názvu Patočkovy náborové akce „*Tmavozelená výzva*“ Ve straně začalo docházet ke střetům mezi starými a novými členy.

Při hospodářské revizi uvnitř SZ se objevily velké nedostatky, včetně vyplácení obrovských částek manažerovi strany, která neměla žádné politické výsledky. Přes mnohé potíže byl svolán sjezd v dubnu 2003. Hlavně díky novým členům a touze po změně u členů starých byl zvolen předsedou Jan Beránek, bývalý ředitel hnutí Duha. Bylo zvoleno předsednictvo, republiková rada a program, který se jako doposud nepřiklání k pravicovým myšlenkám (odmítání feminismu, orientace USA, tržní regulační systém), ale v programu se uvádějí prvky podobné západním Zeleným.

V programu se neobjevuje důraz na práva zaměstnanců, kritika USA nebo zkrácení pracovní doby, jako má v programu řada západních Zelených, ale klade se v něm důraz na zákaz kupování vojenských letounů, prostituce by měla být legalizována a zdaňována, není jen zeleným konceptem, ale opírá se o zásady demokracie a lidských práv a věnuje se všem oblastem života země a jejích obyvatel.

Ve straně vznikla vnitrostranická rozepře, kde první seskupení tvořili členové kolem Jakuba Patočky a Jan Beránka a druhá skupina opoziční se soustředila kolem Petra Uhla, který vstoupil do Strany zelených v roce 2002. Členové seskupení kolem

P.Uhla, obviňovaly hlavní lídry strany z autoritářství uvnitř strany a ze stejného dlouhodobého volebního programu pod názvem „*novodemokracie*“. Na sjezdu v roce 2004 se těsně stal předsedou Jan Beránek nad Petrem Štěpánkem. Nakonec se vnitrostranická opozice seskupila kolem Martina Bursíka, který se na mimořádném sjezdu v roce 2005 stal předsedou Strany zelených. Mimořádný sjezd předcházela spor mezi Martinem Bursíkem a Janem Beránkem. Šlo o odlišný názor v postupu v parlamentních volbách v roce 2006, J.Beránek chtěl jít do voleb v koalici i s malými liberálními stranami a M.Bursík zastával názor samostatného vstupu Strany zelených do parlamentních voleb.

V červnu roku 2006 se podařilo Straně zelených úspěšně překročit 5% klauzuli pro vstup do Parlamentu. Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR získala strana 6,3 % podílu hlasů a tím obsadila šest poslaneckých křesel. V krajích měl největší úspěch Liberec, který získal 9,58 % podílu hlasů. První místopředsedkyní Strany zelených se stala Dana Kuchtová.

Zpočátku měli zvolení členové Strany zelených problémy v prosazování svých cílů, protože 6 jejich poslanců neměli nárok na vytvoření poslaneckého klubu, v té době byl totiž minimální počet členů poslaneckého klubu 10. Podle Kateřiny Jacques nebyli počátky v Poslanecké sněmovně jednoduché: *“Zbavovali jsme se nálepky ostřílených nováčků a trpělivost a taktika nám přinesly dobré výsledky. Na základě dohody s poslaneckým klubem KDU-ČSL jsme uspěli při obsazování sněmovních orgánů a získali vliv na chod sněmovny. Neusilovali jsme o místo místopředsedy sněmovny, ale naším cílem bylo vedoucí místo ve výboru. To se nám podařilo, Ondřej Liška se stal historicky prvním zeleným předsedou výboru pro Evropské záležitosti.”*¹⁷

Kateřině Jacques se jménem Strany zelených (s podporou ODS) se podařilo prosadit i reformu pro počet členů v poslaneckém klubu, který se nyní může vytvořit již pro 3 členy.

Po volbách Strana zelených vytvořila koalici spolu s ODS a KDU-ČSL. V programu koalice SZ prosadila i některé své zásadní cíle. Podařilo se jim prosadit zrušení jízdy kamiónů o víkend, v energetice zachování tarifů těžby uhlí, zrušení plánované výstavby dvou jaderných bloků. Koalice se zavázala podporovat výzkum a vývoj

¹⁷ Jacques, K. *O ročním působení SZ v poslanecké sněmovně*. Zpravodaj Strany zelených, ročník 3, Praha 2007, s.8

obnovitelných zdrojů energie. Bursík považoval za důležité, že koalice silně podporovala vzdělání, vědu a kulturu. Zelení dodrželi svůj slib transparentní politiky a všichni členové, kteří byli zvoleni do poslanecké sněmovny České republiky, zveřejnili svá majetková přiznání a vzdali se poslanecké imunity. Neúspěšní však byli při prosazování zákona o omezení imunity v senátním návrhu.

Strana zelených se v současnosti považuje za středovou politickou stranu, některé body programu jsou spíše liberální i levicové. Strana se zaměřuje na ochranu životního prostředí, ale zabývá se i jinými ekonomickými tématy. Za důležitý bod programu považuje ochranu lidských práv a rovných práv menšin (včetně boje proti diskriminaci na základě pohlaví), boj proti korupci, odpor proti jaderné energetice, zákon na ochranu spotřebitele. Strana má ve svých vrcholných orgánech i na kandidátkách vysoký podíl žen. V rámci daňových reforem byla od roku 2008 návrhem tehdejšího ministra životního prostředí Martina Bursíka zavedena ekologická daň, která by měla přimět lidi chovat se více ekologicky.

Při prezidentských volbách se SZ stali terčem kritiky, neboť nepodpořili stejného kandidáta jako jejich koaliční partner. To ale nebyl hlavní důvod rozkolu, protože zelení se netajili tím, že nebudou volit současného prezidenta Václava Klause. Zeleným byla především vytčena technika provedení. Místo aby podpořili kandidáta ODS jejich spolupráce směřovala k ČSSD. Svým postojem během poslední fáze volební kampaně a první prezidentské volby vyslali Zelení směrem k ODS signál, když ne přímo politické reorientace, tedy aspoň velké nespolehlivosti. Výrazně zároveň oslabili pozici premiéra Topolánka, který zodpovídal jak za prosazení kandidáta ODS na místo prezidenta, tak za složení a fungování vládní koalice. Svůj přirozený nesouhlas s Klausem se nijak nesnažili sladit s potřebou udržet vládní koalici. Jednali z pozice síly a dali najevo, že na koalici jim zase až tak nezáleží, respektive dali najevo přesvědčení, že ODS tak jako tak nezbyvá nic jiného než je dál v koalici hýčkat. To ale nemusí být tak jisté.¹⁸ A pád vlády v březnu 2009, který mají na svědomí i dvě dnes již bývalé členky SZ, napovídá, že Strana zelených si svým krokem vstupu do vlády v koalici s ODS a KDU-ČSL, možná více ublížila v očích voliče než pomohla..

¹⁸Zelení, <http://bohumildolezal.lidovky.cz/texty/rs1611.html> 10.2.2008.

4.2.1.1 PROGRAM

Strana zelených vstoupila do vlády s programem pod názvem “ *kvalita života* “. Pod tímto pojmem chtěla hlavně prosadit otázky týkající se kvality života současné a příští generace. Zelení postrádají v současné politice debatu o budoucnosti v České republice. Mezi hlavní témata programu patří oblast **ekologie a lidská práva**.

Ekologie

Především boj proti **výstavbě dalších jaderných elektráren patří k** jednomu z hlavních bodů zelených, ve kterém opakovaně kritizují problém zbylého vyhořelého paliva. Mimo odmítání jaderných elektráren je pro zelené také nepřijatelná těžba uhlí. Z energetických zdrojů je pro Stranu zelených nejadekvátnější zemní plyn. Stejně tak jako německá Strana zelených prosazuje **využívání alternativních zdrojů energie**, zejména biomasy, větrné a sluneční energie. Martin Bursík byl podle Petra Uhla v otázkách energetiky a ekologie člověk na svém místě, jeho požadavky na snížení škodlivých emisí, zejména oxidu uhličitého jsou v souladu s novou energetickou koncepcí EU. Uhl se také ztotožňuje s názorem Bursíka ohledně **globálního oteplování a** nesouhlasu tvrzení Václava Klause, že za oteplování Země nemůže člověk. Mezi hlavní pilíře také patří zavedení **ekologické daně**, při které se finanční zátěž převádí z přímých daní na daně nepřímé tj. na spotřební daň (zdanění paliv a materiálů). Spotřební daň se tak zvyšuje a přímé daně se snižují. Cílem ekologické daně je motivovat občany, aby efektivně nakládali s přírodními zdroji a měli větší zájem o životní prostředí. Zelení rovněž podporují ekologická paliva v automobilech a ekologicky vyrobenou elektřinu a jsou pro zákaz topení uhlím.

Na ekologické reformě se odborně profiloval dnes již bývalý předseda strany Martin Bursík v minulých letech. Pracoval na ní také jako poradce ministra životního prostředí, lidovce Libora Ambrožka. Tato reforma je zčásti opsaná od německých Zelených, zčásti vychází z požadavku na zdanění neobnovitelných energetických zdrojů v EU (směrnice 2003/96/ES). Její základní tezí je pak takzvaná daňová neutralita: *co stát jednou rukou vezme, má zase druhou rukou vrátit*. Ekodaň se v Německu platí od roku 1999, slouží jako zdroj státních příjmů a z největší části se využívá na platby do

penzijního systému, z malé části pak na podporu obnovitelných zdrojů energie. Právě německé zkušenosti potvrzují, že daňovou neutralitu je možné spravedlivě zajistit jen stěží.¹⁹

Lidská práva

Jedním z témat, které spadá pod tuto oblast je **rovnoprávnost žen a mužů**, nebo-li *gender sekce*, jak se také hovoří v zelené politice. Poměr mezi ženami a muži ve vyvolených funkcích a ve státní správě by měl odpovídat jejich podílu ve společnosti. Zelení se svými předpisy zavázali, že ve všech stranických orgánech i na kandidátních listinách bude alespoň třetinové zastoupení osob něžného pohlaví. Pro Stranu zelených je typický vysoký podíl žen v politice. Poslanecký klub měl po volbách v roce 2006 50% žen a 50% mužů a také poslanecké mandáty byly rozděleny mezi tři muže a tři ženy.

Korupce

V boji proti **korupci**, zelení dodrželi svůj slib transparentní politiky a všichni členové, kteří byli zvoleni do poslanecké sněmovny České republiky, zveřejnili svá majetková přiznání. Poslanci za SZ se deklaratorně vzdali poslanecké imunity. Všichni kandidáti Strany zelených mají povinnost podepsat etický kodex

Doprava

Mezi další body programu patří **doprava**. Zeleným se podařilo za jejich krátké působnosti ve vládě, prosadit zákon o omezení jízdy kamionu o víkendy. Jejich prioritou je také výstavba veřejných překladišť.

Sociální politika

Témata sociální politiky představuje strana jako kvalitu životního prostředí, kvalitu bydlení, dobré zdraví a finanční soběstačnost. I když program sociální politiky Strany zelených v ČR nepatří ke klíčovým bodům, jako je to u Zelených v Německu, řeší strany obou zemí podobné problémy například: rovnoprávnosti žen a mužů, otázky

¹⁹ Geusová M., Kouda J.: Soda ekonomia., *Zelené naděje, růžové sny*, <http://www.blisty.cz/art/28119.html>

registrovaného partnerství stejného pohlaví. V Německu byla homosexualita protiprávně zakázána do roku 1969. V následující kapitole se o zmíněném tématu zabývám podrobněji.

Zákon o **registrovaném partnerství**, který umožňuje svazky gayů i lesbiček je v ČR účinný od 1. července 2006. Tento zákon odstraňuje diskriminaci stejnopohlavních párů, tedy napravuje stav, kdy partneři nemohou po sobě dědit, nemají právo na informace o zdravotním stavu partnera, nemají právo přechodu nájmu v případě úmrtí jednoho z nich, nemají právo odepřít svědeckou výpověď.

Strana si jako další důležitý bod stanovila **ochranu národnostních menšin, problémy romské komunity a integraci cizincův ČR**. Tyto témata měla ještě v Topolánkově vládě na starosti Džamila Stehlíková ministryně vlády ČR pro lidská práva národnostní menšiny. Poté převzal tyto pravomoci Michael Kocáb, jak ve vládě Mirka Topolánka tak následně v úřednické vládě, který při dokončení této práce podal demisi.

V oblasti lidských práv je prioritou tzv. antidiskriminační zákon. K této problematice se Džamila Stehlíková vyjádřila slovy: *„Česká republika je již nyní zemí mnohokulturní a mnohonárodnostní, ale stále je však zapotřebí menšiny ochraňovat, odstraňovat předsudky vůči nim a posilovat pravdivými informacemi a vhodnou legislativou jejich rovnoprávné postavení ve společnosti. Menšinou se v jistých okolnostech může stát každý z nás.“*²⁰

4.2.1.2 VOLEBNÍ VÝSLEDKY

Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2006 získala Strana zelených celkem 6,29% podíl hlasů a šest poslaneckých mandátů. V tabulce je uveden volební zisk v procentech v jednotlivých krajích. Nejvíce úspěšný byl **Liberecký kraj**, který získal 9,58 % podílu hlasů. Mandáty byly rozděleny následovně: dva pro hlavní město Praha a po jednom mandátu pro kraj Jihomoravský, Moravskoslezský, Středočeský a Ústecký.

²⁰ Lidská práva a národnostní menšiny,
<http://www.vlada.cz/cs/vlada/clenove/stehlikova/uvod/default.html>

Hlavní příčinou úspěchu v Libereckém kraji a vysoké procento voličů ve Straně zelených se přičítá hlavnímu lídru v tomto kraji, **Petru Pávkovi**, který byl také zastupitelem Libereckého kraje. Jako starosta obce Jindřichovice pod Smrkem, úspěšně postavil dvě větrné elektrárny a kotelnu na biomasu, dále zavedl v místní knihovně internet pro občany zdarma. V roce 2003 místní knihovna byla vyhlášena jako nejlepším zařízením svého druhu v ČR. Petr Pávek působil ve veřejné politice jako tiskový mluvčí koaliční strany ODA v roce 1997. O rok později odešel z vrcholové politiky a vrátil se zpět na komunální úroveň, kde se stal starostou obce Jindřichovice pod Smrkem a je jím dodnes. Nejmenší volební zisk získali zelení v Moravskoslezském kraji a na Vysočině. Severní Morava patřila vždy ke krajům s nízkou volební účastí. Nízký zájem o volby se projevují v Ostravě, Karviné nebo Frýdku-Místku. V parlamentních volbách v obou krajích dosáhla největšího volebního zisku ČSSD, která získala v průměru 35% podíl hlasů. Mnoho voličských hlasů obdržela také ODS a KSČM. Na Stranu zelených zbylo v Moravskoslezském kraji 4,34 % odevzdaných hlasů a na Vysočině 4,9 % všech odevzdaných hlasů.

Tab. č.1²¹ - Volební zisk v procentech v jednotlivých krajích v roce 2006

Kraj	volební zisk v %	volební zisk v hlasech	mandáty
Hlavní město Praha	9,19	60 384	2
Středočeský	6,00	37 219	1
Jihočeský	5,90	19 924	-
Plzeňský	5,91	17 090	-
Karlovarský	6,71	9 206	-
Ústecký	6,03	22 616	1
Liberecký	9,58	20 646	-
Královéhradecký	6,69	19 819	-
Pardubický	6,26	17 148	-
Vysočina	4,89	13 514	-
Jihomoravský	6,20	37 771	1
Olomoucký	5,51	18 398	-
Zlínský	5,07	16 224	-
Moravskoslezský	4,34	26 528	1
celkem	6,29	336 487	6

Důvody odlišných volebních preferencí by mohly být odůvodněny, dle mého názoru například nízkou průměrnou mzdou (v obou krajích) a nezaměstnaností, která je v průměru na Severní Moravě nejvyšší. Voliči logicky podporují sliby sociálních jistot a výhody sociálních dávek. Mírné rozdíly se v těchto krajích objevily jen na Vysočině, zde voliči více volili KDU-ČSL než na Ostravsku. Jedná se o Jihlavsko, Olomoucko a Zlínsko. Zde je disciplinovanější obyvatelstvo menších měst a svou roli zcela jistě hraje i míra náboženství, která je ve všech třech krajích z celorepublikového hlediska vyšší, a to nejvíce právě na venkově. Tito voliči k volbám chodí a vytvářejí silnou pozici pro KDU-ČSL.²²

Zelení i přes menší volební účast a jiné stranické preference voličů, dosáhli úspěchu, v Moravskoslezském kraji získali jeden mandát. Popularita zelených v kraji rostla.

²¹Výsledky Strany zelených ve volbách do Poslanecké sněmovny 2006

<http://www.zeleni.cz/3020/clanek/vysledky-strany-zelenych-ve-volbach-do-poslanecke-snemovny-2006/>

²²<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=198>

Moravskoslezské Zelené vedl v této době Vladislav Koval, který byl zároveň předsedou krajské organizace (bohužel Stranu zelených po rozepřích opustil v březnu 2009). Poslankyní Poslanecké sněmovny se v roce 2006 stala Věra Jakubková. Prioritou pro Kovala bylo zlepšit životní prostředí v Ostravě. Podle jeho slov usiloval o tyto změny:

*“Chceme zásadně změnit dopravu ve městě,” říká Koval, jehož přáním je vybudovat záchytná parkoviště na okraji města, posílit i zlevnit městskou hromadnou dopravu a omezit vjezd aut do centra. Autobusy by měly jezdit na řepkový olej nebo plyn. „V blízké době se ve Slezské Ostravě otevře první čerpací stanice s řepkovým olejem. Kolem šachet je spousta nevyužitých ploch, kde by se dala řepka pěstovat. Zemědělci by tak získali práci a v Ostravě by se zlepšilo ovzduší” líčí Koval.*²³

Z dalších bodů programu lze ještě upozornit na návrh na snížení volebního věku na 16 let, zavedení obecného referenda, podporu neziskových organizací, přímou volbu prezidenta, hejtmanů i starostů a omezení poslanecké a senátorské imunity.

Počty získaných mandátů bohužel nesouvisí s pouze se získaným procentním volebním ziskem, ale zejména s velikostí kraje a tak v Libereckém kraji, kde strana získala největší podíl hlasu nezískala ani jeden mandát.

4.2.1.3 ELEKTORÁLNÍ ZÁKLADNA

Od počátku svého vzniku tvořil volební základnu strany zajímavý mix voličů, pocházejících z občanských iniciativ, ekoaktivistů, sociálních demokratů až po pravicově smýšlejících voličů. Podle V. Havla k zeleným patří jistá dávka *bohémství*. Havlovi nevadí, že se zelení občas projevují jako parta psychopatů, protože jistá míra „bohémství“ k nim patří, podotkl bývalý bohém.

„Určitá bohémkost, chaotičnost, nevyzpytatelnost k zeleným patří,” tvrdí Havel. “To je daň, kterou já osobně rád zaplatím za to, že přijdou noví lidé, s novým elánem,

²³ [http://www.zeleni.cz/2080/clanek/vladislav-koval-chce-prosadit-autobusy-na-repku/Moravskoslezský deník](http://www.zeleni.cz/2080/clanek/vladislav-koval-chce-prosadit-autobusy-na-repku/Moravskoslezský-deník)

*čerstvým pohledem na věc, nezapletení do různých mafí a bratrstev... Daň za to, že mají každou chvíli mezi sebou spory a nemají dokonalou partajní disciplínu.*²⁴

Vznik Strany zelených se nejprve těšil velké veřejné podpoře. Po revoluci bylo životní prostředí poničeno bývalou vládou a voliči byli nakloněni ekologickým požadavkům. Značnou podporu měla strana v severních Čechách. Bohužel popularita strany zde klesla již na začátku devadesátých let. Jedním z důvodů byla nálepka estébácké minulosti, tento argument byl opakován ekoaktivistami dalších deset let, také někteří ekologičtí představitelé se cítili ukřivděni, protože se ve straně vyskytli mezi prvními a měli obavy, že by neznámí převzali výsledky jejich práce. Mnozí ekologičtí disidenti nestáli o malou stranu a raději přešli do ODS, nebo KDU-ČSL. Mnoho voličů přešlo do liberálně pravicové strany Unie svobody. Voliči Strany zelených tvořili v devadesátých letech převážně vyučení a osoby, které byli v politickém životě pasivní, nevěděli koho mají volit.

Do Parlamentu se Strana zelených dostala až po připojení k Liberálně sociální unii společně s dalšími stranami ve volbách v roce 1992. Tímto krokem si zajistila 3 mandáty. To se ale později ukázalo jako nešťastný postup, neboť velká část členů nesouhlasila s koalicí a proto byla nucena odejít nebo odešla sama. Volební podpora značně klesla, oproti porevoluční euforii se volební preference pohybovaly pod hranicí 2% volebních preferencí. Tato hranice nebyla překročena až do roku 2002, kdy se do strany dostali noví lidé díky Patočkovým náborovým akcím. Strana se poprvé přehoupla přes 2% získala v parlamentních volbách 2,36% podílů hlasů. To znamenalo s předchozími volbami jistou progresi. Výsledky ve volbách v roce 2006 byl pro voliče zelených potěšující. Jaká část populace volila SZ?

Kromě stálých původních voličů, které tvoří 2% podílů hlasů se k voličům přidali někdejší příznivci Unie Svobody-Demokratické Unie (US-DEU), tudíž liberálně smýšlející voliči, zároveň se k voličům také přidala početná skupina dřívějších voličů sociální demokracie, zklamaná odstraněním Vladimíra Špidly z čela ČSSD, skandály

²⁴ Šídlo, J., Erwa, M. *Havel: Podpořím zelené*. Hospodářské noviny, titulní strana, http://hn.ihned.cz/2-18454580-500000_d-e0

jeho nástupce Stanislava Grosse a konečně radikálním kurzem pod vedením J.Paroubka.²⁵

V současné době Stranu zelených volí lidé se středním nebo vysokoškolským vzděláním. Voliči jsou spíše mladí lidé, kteří se zajímají o politickou situaci, politika jim není lhostejná. Zeleným nahrává současná politická situace, kdy veřejnost není nakloněna skandálům dvou silných politických stran. Voliči chtějí změnu a nové tváře ve vládě.

Mezi voliče se řadí také mnoho umělců, herců, hudebníků, mladých režisérů. Jsou to lidé, usilující o změny v naší vrcholové politice. Jedním z příznivců zelených před vstupem do parlamentních voleb, byl také bývalý prezident České republiky Václav Havel. V předvolební kampani se netajil podporou středočeského kandidáta Strany zelených Matěje Stropnického.

4.2.2 VÝVOJ STRANY ZELENÝCH V SRN

Při zpracování této práce mě při srovnání úspěšnosti Strany zelených v Čechách v porovnání s Německem fascinoval širší historický a sociální kontext. V této kapitole chci představit vybrané charakteristické aspekty SZ v Německu: zastávané politické pozice, jejich časový vývoj a zrání, voličskou základnu a některé vůdčí osobnosti zasazené do historicko-politického kontextu. Historický vývoj, podle mého názoru nejdůležitější aspekt, jsem zpracovala v samostatné kapitole historie a vývoj strany.

4.2.2.1 PROGRAM

„Naše společnost se nachází v přelomu. Hospodářský tlak je v globalizovaném světě ještě silnější a zároveň Evropa trpí krizí. I přes spoustu ekologicko-politických úspěchů, zatížení životního prostředí stále vzrůstá. Přitom je hospodářství postavené na principech ekologie v nedohlednu. Sociální systém jistot eroduje na základě přeměny ekonomie a věkové struktury. Zaznamenáváme marginalizaci části společnosti.

²⁵ Fokt, M. *Malé předsejzdové zamyšlení*, 21 bulletin -Zpravodaj Strany zelených.ročník 3,Praha 2007, ISSN 1801-2426

*Dramaticky se mění svět pracovních příležitostí. Zanikají klasické živnosti. Bez práce jsou miliony lidí a spousta dalších žije v nejistých pracovních podmínkách.*²⁶

Program Strany zelených zabírá, podle některých kritiků například Raschkeho až příliš široké pole. První program strany označovaný podle místa vzniku, v Saarbrückenu, vznikl v roce 1980. Klíčové body programu vycházely z pestrého svazku témat všech spolků, stran a sdružení, které se ve Stranu zelených přetvořili. Hlavním tématem strany byla od počátku samozřejmě ekologie a sociální otázky, dále pak společnost bez násilí a demokracie. Radikálnější požadavky se vztahovaly k odzbrojení, okamžitému vystoupení Německa z jaderného programu a k zrovnoprávnění žen. Osmdesátá léta byla léty antipostojů „antikapitalismus, antiparlamentarismus, antiamerikanismus“²⁷. Ve druhé polovině osmdesátých let, po havárii v Černobylu si Zelených začala všímat i širší veřejnost.

Devadesátá léta pak byla hodně specifická oslabením významu životního prostředí, do popředí zájmu se dostala nezaměstnanost. Raschke vidí tuto dobu kriticky jako období, kdy Strana zelených nebyla schopna voličům nabídnout výrazná ekonomická řešení. Stranický program požadoval nadřazení ekologických kritérií nad ekonomickým růstem, usiloval o zajištění minimální mzdy, o zkrácení pracovního týdne při zachování platů, ukončení gendrové diskriminace, rozšíření decentralizace a samosprávy a odstavení jaderných zařízení.²⁸ I když doba volala po změně programu už dříve, nový program byl ustanoven až v roce 2002 v Berlíně. Berlínský program hlásal trvale udržitelný rozvoj, multikulturalismus, prosazoval ekologickou daň a větší účasti občanů na rozhodování. V další části se soustředím na dvě politické pozice Zelených, které jsou v programu přítomny od jeho počátku: téma životního prostředí a sociální problematika.

4.2.2.2 OTÁZKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Ochrana životního prostředí existovala jako téma, ještě před nástupem Zelených do vlády. Otázka ekologie se etablovala koncem šedesátých let, hlavními milníky byly světová ropná krize v letech 1973-74, vstup Strany zelených do spolkového sněmu v roce 1983, vyvrcholením potom katastrofa v Černobylu. Koncem osmdesátých let se

²⁶ Das Gruene Wahlprogramm 2005

http://www.gruene.de/cms/default/dokbin/141/141550.wahlprogramm_2005.pdf, Das Gruene, s. 52

²⁷ Raschke, J. *Die Grünen. Wie sie wurden, was sie sind*, Köln 1993, s. 10

²⁸ Raschke, J. *Die Zukunft der Grünen*. Verlag Gmbh, Frankfurt/Main, 2001, s. 43

objevuje termín *trvale udržitelný rozvoj*. Ve spolkovém sněmu se Zelení snažili prosadit takové postupy, které jsou k přírodě a lidskému životu podle jejich názoru co nejšetrnější a jsou obnovitelné. Už v roce 1983 požadují zavedení rychlostních limitů na dálnici a ostatních silnicích, cílem je zredukování dopravních nehod. Jako opatření proti ničení lesů požadují odstranění uhelných elektráren, které prokazatelně přispívají k nejhoršímu znečištění životního prostředí. V roce 1986 strana schvaluje program proti chudobě a ničení životního prostředí.²⁹

V roce 1990 během neúspěšných voleb do spolkového sněmu, v době, kdy společnost a politická rétorika byli nadšeni pro myšlenku sjednocení Německa, razili Zelení heslo: “Všichni mluví o Německu, my mluvíme o počasí. Rok poté se stává Joschka Fischer v Hesensku ministrem životního prostředí. V polovině 90 let se začíná v Německu mluvit o trvale udržitelném rozvoji, jedná se o téma, spojující ekologii a hospodářství. Výraz trvale udržitelný rozvoj se vztahuje na životní prostředí a znamená citlivé zacházení s přírodními zdroji, tato myšlenka se stává ústředním motem Zelených a zahrnuje také silné angažmá v obnovitelných zdrojích energie jako jsou větrné a solární zdroje. V roce 2004 byl stvrzen zákon o obnovitelných energetických zdrojích, ve kterém se Německo zavazuje do roku 2010 zvýšit podíl energetických obnovitelných zdrojů v hospodářství na 12,5 %.³⁰ V programu *100.000 střech*. Zelení podporují domácnosti, malé a střední podnikatele ve využití fotovoltaické energie. S touto problematikou je úzce spojena ekologická otázka změn klimatu v programu ochrana klimatu. V roce 1995 se Německo v Berlíně na konferenci o klimatu zavázalo, že do roku 2005 ve srovnání s rokem 1990 sníží o ¼ vypouštění emisí oxidu uhličitého CO₂.³¹ Jedním z největších úspěchů Strany zelených je prosazení ekologické daně v roce 1999.³² Tento úspěch oproti různým podepsaným závazkům vlády totiž přímo ovlivňuje domácnosti a tedy i voličskou základnu a svědčí tak o větším sebevědomí Zelených. V roce 2000 Německo stanovuje národní program ochrany klimatu, jehož cílem je snížit emise skleníkových plynů o 21% v letech 2008-2012 ve srovnání s rokem 1990. V květnu 2005 slaví Zelení jeden ze

²⁹ Grüne Wahlprogramm 2005, s. 52

³⁰ Raschke, J. *Die Grünen. Wie sie wurden, was sie sind*, Köln 1993, s. 10

³¹ Zukunft in unseren Händen <http://www.umweltdaten.de/publikationen/fpdf-l/2962.pdf> s.73

³² Tamtéž s.82

svých velkých úspěchů: uzavření atomové elektrárny v Obrigheimu.³³ Tímto je na území Spolkové Republiky 17 elektráren stále v činnosti, 19 se podařilo uzavřít.

I když téma ochrany přírody existuje ještě před nástupem Zelených k moci, jejich podíl ve vládě je obrovský a podporuje rozvoj a stálou aktuálnost k tématu ekologie. Neustálým tlakem na ostatní strany přispěli Zelení k jednotné vládní politice ochrany životního prostředí.

Dobový plakát zobrazuje dámskou nohu v lodičce přikovanou k rodinnému domku, s titulkem: Předpoklad: Ženy patří nejlépe do domu. Postavte se proti předpokladům, buďte partnerství, výstižně vystihuje, jak byl problém emancipace v tehdejší době palčivý.

4.2.2.3 SOCIÁLNÍ A EMANCIPAČNÍ HNUTÍ

„Svoboda si žádá sociální jistoty...společensky angažovaní jsou jen ti, kteří nemusí bojovat o přežití. To je rozdíl naší politiky“ proti Merkelové/Westwellovi/Stoibrovi, ti nechají člověka ležet, když padne.“³⁴ Důraz v politice Zelených je kladen na dodržování lidských práv, což souvisí i s dalšími aspekty jejich programu. Jak tvrdí Zelení, lidských práv je možné dosáhnout jedině po odzbrojení, při zachování životního prostředí a sociální spravedlnosti.³⁵

Pod termínem sociální hnutí v kontextu vzniku Strany zelených v Německu, bych chtěla zmínit jen část širokého spektra aktivit, které se snažili změnit celospolečenský pohled na sociální problematiku. Pozornost věnuji emancipačnímu boji žen a homosexuálů a antirasistickému hnutí.

V polovině 60. let se ze Studentského hnutí odděluje *Nové hnutí za práva žen*. Hlavním důvodem je protest proti paragrafu 218 německého trestního zákoníku, ve kterém je umělé přerušování těhotenství trestné. V polovině 70 let se aktivity a skupiny ještě dále rozměňují a bojují proti diskriminaci žen v pracovní a společenské sféře.³⁶ Ženská otázka je stále aktuální politické téma i v současnosti, proto mají Zelení zavedené i ženské kvóty při obsazování stranických funkcí – minimálně polovina musí být

³³ <http://www.iaea.org/cgi-bin/db.page.pl/pris.powrea.htm?country=DE&sort=&sortlong=Alphabetic>

³⁴ Grüne Wahlprogramm 2005, s. 10

³⁵ Tamtéž s. 8

³⁶ <http://www.dhm.de/lemo/html/DasGeteilteDeutschland/KontinuitaetUndWandel/UnruhigeJahre/neueFrauenbewegung.html>

obsazena ženami - a ve své agendě stále ženskou problematiku například - rovnoprávnost pohlaví ve finančním ohodnocení stejné pracovní činnosti, zastoupení žen ve vrcholové politice, nebo v hospodářství.³⁷

Ještě těžší situaci za uznání společenského postavení rovnoprávných občanů měli homosexuálové. Do roku 1969 byla homosexualita protiprávní. Po odstranění paragrafu 175 německého trestního zákoníku - zákazu homosexuality, ztratila scéna homosexuálů své hlavní opodstatnění, a pokud se homosexuálové vůbec politicky organizují, pak v Ženských hnutích (Frauenbewegungen). Až do roku 1986, kdy vzniká (BVH) Spolkový svaz homosexuálů, který se snaží o právní zajištění soužití homosexuálního páru. I přes rozpad Svazu o deset let později, se roku 2001 se za vlády Gerharda Schrödera, homosexuálové konečně dočkali právního uznání partnerského svazku (Homo-Ehe).³⁸

Hnutí proti rasismu a extremismu se zasazovalo za práva marginalizovaných skupin a minorit. V devadesátých letech, po sjednocení republiky docházelo v Německu k násilnostem na bezdomovcích, imigrantech, uprchlících. V několika případech došlo k vraždám v azylových domech. Proti tomuto násilí se zvedla vlna občanských protestů, politicky organizovaných do požadavků o rozšíření nebo alespoň zabránění zúžení práva na azyl. Skupiny se snažili pomoci uprchlíkům, kteří měli být odsunutí za hranice Německa. Do vrcholové politiky se toto téma dostalo až s vládou Zelených, kdy v roce 2000 byli uvolněny imigrační zákony. Zelení prosadili reformu, která měla usnadňovat právní integraci dlouhodobě žijících imigrantů a jejich potomků na území Německa³⁹. V posledním volebním programu, Zelení vyzdvihují ochranu sociálně slabých a marginalizovaných a slibují se zasadit o pomoc dlouhodobě nezaměstnaným, samoživitelům, nezaměstnaným akademikům, mladým bez vzdělání, seniorům a migrantům.⁴⁰

4.2.2.4 ELEKTORÁLNÍ ZÁKLADNA

Kdo volil a volí Stranu zelených? Jak je možné, že mladí poválečné generace, užívající si materiálního dostatku se nezajímali o novější model Porsche, ale

³⁸ <http://old.lsvd.de/bund/schwulenpolitik.html>

³⁹ <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955289>

⁴⁰ Grundsatz program von Bündnis 90/Die Grünen: Die Zukunft ist Grün

organizovali pochody proti atomové válce? Odrostla generace revoltistů a jejich stáří je přirozeně de-radikalizovalo, nebo stranu opustila a byla nahrazena mladými, kteří jsou v dnes méně radikální a svou energii upínají jinam?

Podle teorie Ingleharta a jeho *Silent Revolution*⁴¹, od 70 let v Německu, jako v ostatních industriálních společnostech, docházelo ke změnám hodnot. Staré hodnoty jako například materialismus, religiozita, sebedisciplína, konformita, respekt k autoritám ztratili pozvolna význam a byly nahrazeny postmaterialismem, profánností, nezávislostí, sebeuvědoměním, sebevědomím. Došlo k takzvanému hodnotovému cleavage (štěpení hodnot) a vzniku vrstvy společnosti, která toto štěpení podporuje.⁴²

Strana zelených ve své první dekádě působnosti oslovovala, na rozdíl od ostatních etablovaných stran v Německu, hlavně velmi mladé voliče ve věku 18-24 let. Od 80 let mezi voliči Strany zelených se voličská základna Strany zelených etablovala ze středních vrstev společnosti, strana oslovovala spíše občany s vyšším vzděláním, postmaterialistický založené a spíše pocházejících z měst, než venkovských oblastí.⁴³

V průběhu devadesátých let politologie reflektuje „šedivění“ voličů. Ve své práci Markus Klein a Kai Arzheimer popírají vysvětlení stárnutí voličů přirozeným stárnutím původních studentů z generace revolt 68, tím, že poukazují na stále poměrně početnou mladou základnu voličů i v 90 letech.⁴⁴ Šedivění zelených voličů vysvětlují stoupající pragmatičností v agendě strany, která tím přitahuje i více voličů ze starších věkových vrstev a zároveň zaviňuje prořidnutí v řadách mladších voličů.

V grafu je znázorněno, že roku 1995 je už polovina voličů starší 35 let – pro srovnání v roce 1988 skupina nad 35 let byla zastoupená jen 20 procenty.

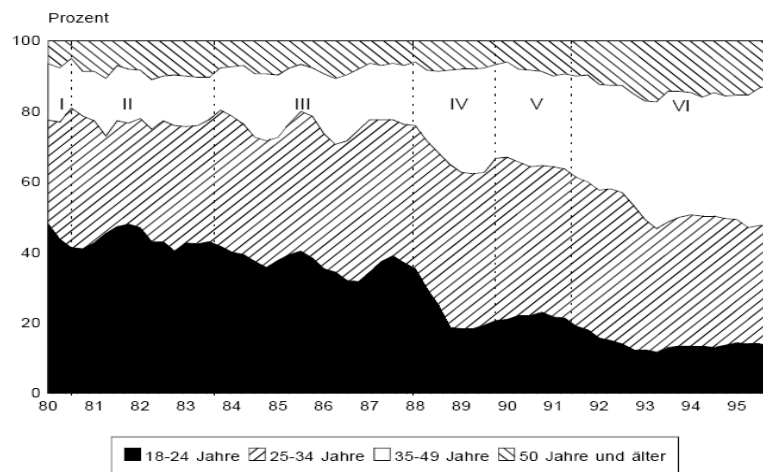
⁴¹ Inglehart, R. *The Silent Revolution*: Princeton, Changing Values and Political Styles among Western Publik. Princeton 1977, s. 127

⁴² Alemann, U. *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland* Leske u. B. Wupertal : 2000. s 192

⁴³ Markus, K., Arzheimer, Kai. *Grau in Grau. Die Grünen und ihre Wähler nach eineinhalb Jahrzehnten.*

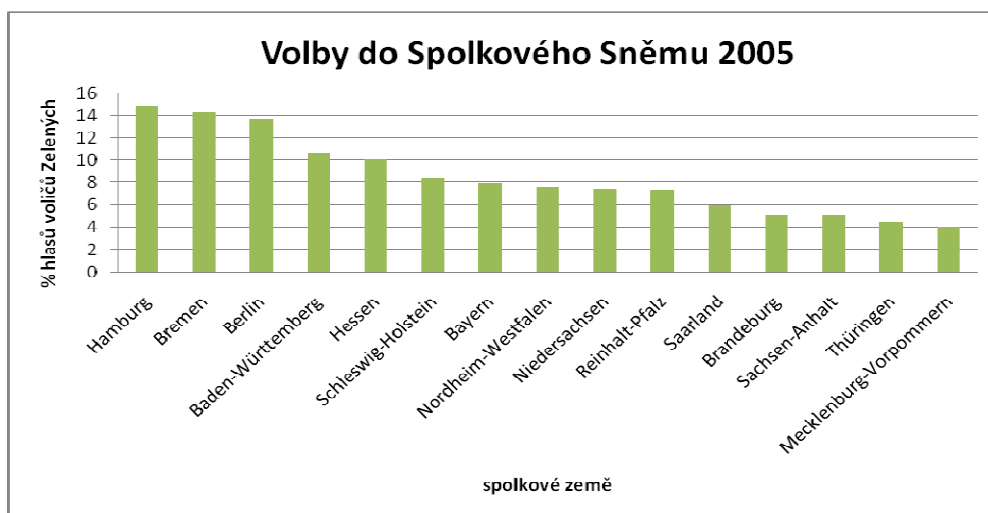
⁴⁴ Tamtéž, s.6

Graf č. 1⁴⁵ Věková struktura voličů

Regionálně jsou voliči Zelených spíše ze starých spolkových zemí, než z Východního Německa.⁴⁶ Tabulka ukazuje výsledky voleb do spolkového sněmu v roce 2005, kde nad hranici 10% se dostalo už tradičně zelené Hesensko, Bádensko-Würtenbersko, kde je hustá síť universit, Berlin, především pak jeho čtvrť Kreuzberg, hustě osídlená cizinci, Brémy a Hamburg.

Tab.č. 2 Volby do Spolkového sněmu 2005⁴⁷

⁴⁵ Klein, M., Arzheimer, K. www.politik.uni-mainz.de/kai.arzheimer/WertorientierungenOstWest.pdf

⁴⁶ Pečinka P.; Zelená zleva?, G plus G, s. r o. Praha, 2002, s.41

⁴⁷ Wahlergebnisse, <http://www.kas.de/wf/de/71.3708/>

4.3 SROVNÁNÍ VNITROSTRANICKÉHO VÝVOJE V OBOU ZEMÍCH

Česká Strana zelených se vyvíjela z disentu. Jako u západních sousedů se u nás vyvíjely různé ekologické a pacifistické proudy, jedním z nich je ekologický proud pod názvem *Ekologická společnost*, který se utvořil uvnitř Charty 77. Na rozdíl od české Strany zelených, ale i jiných západoevropských zelených se německá Strana zelených dokázala sjednotit nejprve v opoziční a později v silnou rovnocennou vládní stranu. Tomu předcházelo značné zastoupení nejdříve na regionální později, spolkové a vládní úrovni. Na druhé straně značná podpora na regionální úrovni nebyla u českých zelených nikdy zaznamenána.

Zatímco v Německu byla strana oficiálně založena v roce 1980, u nás v tomto období, v době totalitního režimu se teprve zakládaly různá protestní hnutí. Mezi tyto skupiny patří známé organizace ekologického zaměření například: *hnutí Duha*, *Děti Země*, *Pražské matky*. Začátky německých Zelených nebyly jednoduché, strana se musela rozhodnout jaké postavení zaujme vůči vládnímu systému, to vyvolalo vícenázorových protikladných skupin. Hlavní skupiny tvořily fundamentalisté a realisté. Podle Joachima Raschke, který je kritikem Strany zelených, se osmdesátá léta vyznačovala řadou antipostojů. V rámci volebního programu Zelení prosazovali, aby se ekonomický růst nenadřazoval nad ekologickými požadavky. Usilovali o minimální plat pro každého, zkrácení pracovního týdne, zastavení sexuální diskriminace. Mimo jiné prosazovali stažení amerických, sovětských atomových zbraní z Evropy, rozpuštění NATO a Varšavského paktu.

V roce 1983 se Zelení dostali do Spolkového sněmu s 5,6% podílem hlasů. Strana byla zastoupena v 15-ti zemských parlamentech a měla zastoupení 27 poslanci. Osmdesátá léta jsou charakteristická silnou dominancí fundamentalistů a dobou neustálých konfliktů.

Strana zelených se u nás začala formovat již těsně po revoluci, ale oficiálně byla zapsaná až v roce 1990. Strana se v té době těšila vysokým počtem příznivců. Bohužel to ale nestačilo na parlamentní zastoupení. Vstup do Parlamentu jim zajistilo až spojení s Liberální sociální unií LSU v roce 1992, což znamenalo 3 zelené poslance do České

národní rady. Období po roce 1990 znamenalo pro SZ přechod do období nekončících krizí. Ledy byly prolomeny až Brandýským fórem v roce 2002.

Také v Německu devadesátá léta můžeme charakterizovat jako období plné zvratů. Zatímco se česká Strana zelených teprve zakládala, ta německá se podle Raschkeho učila vládnout, rozpoznávala svoji identitu⁴⁸. Také aktuálním tématem bylo sjednocení Německa na kterém se západní Zelení nemohli shodnout, hlavním problémem byla velká nezaměstnanost. Volební neúspěch se dostavil v roce 1990, strana se nedostala do Parlamentu. I když cesta k vzájemnému sblížení východoněmeckých a západoněmeckých Zelených byla komplikovaná nakonec došlo v roce 1993 ve spojení v jednu stranu pod názvem „*Bündnis 90/Die Grünen*“ - Svaz 90/Zelení. Vrcholem a vlastně největším úspěchem Strany zelených v Německu byla rudozelená koalice vytvořena v roce 1998. Vznik koalice s SPD-(Sociálně demokratická strana) znamenal pro stranu vytvoření vládní strany. Co znamenal vstup Zelených do vlády? Především mohla prosazovat svá ekologická a jiná témata. Tímto krokem se z opoziční strany stala strana, která se podílela na vládě. Mezi důležitá témata patřila jaderná energetika, životní prostředí. Ve svém volebním období prosadila registrované partnerství, výstup jaderné energie. Tato koalice za vlády Gerharda Schrödera setrvala až do roku 2005, kdy Zelení zůstali v Parlamentu, ale ne v koalici s SPD. Vedoucí stranou ve volbách se stala CDU pod vedením kancléřky Angely Merkelové.

Zatímco se německá Strana zelených učila vládnout, česká strana se v roce 2002 dostávala z krize díky Patočkově náborové akci „*Tmavozelená výzva*“. Nicméně ve straně se vytvořily skupiny, které nesouhlasili s vedením strany. Nakonec se předsedou stal Martin Bursík, který úspěšně dovedl stranu do parlamentních voleb. Což již není v současné době pravda a Straně zeleným vládne Ondřej Liška, jistě nadějný typ, ale rozbroje ve straně jeho pozici určitě spíše oslabují než zpevňují. V současné době zeleným schází charismatický lídr a čím dál častěji se projevují konflikty s členskou základnou.

I když oběma stranám jak v České republice tak i v Německu předcházeli různý historický vývoj, můžeme tvrdit, že obě prošly nelehkými problémy uvnitř strany. Obě

⁴⁸ Raschke, J.: *Die Zukunft der Grünen* Verlag GmbH, Frankfurt/Main, 2001, s. 367,

strany usilují o zachování původní identity, tj. ekologické požadavky. Česká Strana zelených je samozřejmě ve srovnání se Zelenými v Německu pozadu, ve vládě byla teprve jen krátké období. Nicméně strana v Německu je jím příkladem, některé prvky programu jsou převzaty, především téma jaderná energie, které prosadil Martin Bursík.

Přestože se obě strany odklonily od původního záměru zůstat v opozici a držet se hesla „ani vpravo ani vlevo“ je německá Strana zelených považována za levicovou a česká Strana zelených byla ve vládě v koalici s pravicovou ODS. Pro obě dvě strany to znamenalo nutnost kompromisů, aby se mohly udržet ve vládě.

Domnívám se však, že i přes odklon od původního záměru obou stran zůstat v opozici si strany zaslouží své místo v politickém světě. V Německu má ekologie své pevné místo, u nás se voliči teprve s touto tematikou seznamují, a ta vstupuje do podvědomí voličů.

4.3.1 NĚMECKÁ STRANA ZELENÝCH V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Už v počátcích působení Zelených v době, kdy největší metou bylo dosažení podílu na vládě v jednotlivých spolkových zemích, kritizuje Petra Kelly strategii strany, která se zaměřuje na regionální úroveň. Nabádá Zelené k vizi zaměřené na větší celky – minimálně vizi vlády v Evropě. Chápe, že stejně tak, jak jsou propojeny multinárodní koncerny a politika v EHS a vojensky NATO, je potřeba hlídat cíle strany nejen v regionech, ale na celém světě.⁴⁹ Zelení požadovali decentralizovanou Evropu, která bude složená s historických regionů. Evropští Zelení - The Greens jsou v Evropském parlamentu etablováni od roku 1984. Jejich politická agenda se skládá z ochrany přírodního bohatství, míru a sociální spravedlnosti, boje za lidská práva a férovou globalizaci. Prvními státy, kteří zvolili své poslance do Evropského parlamentu byli NSR, Belgie a Nizozemí.

Ve druhém volebním období 1989-1994 evropští Zelení ustanovili řízení strany dvěma prezidenty z nichž nejméně jeden musí být žena. Do popředí politické agendy se dostali otázky změny klimatu a Zelení se účastnili Summitu v Riu v roce 1992 předchůdce Kjotského protokolu. Počátkem války v Perském zálivu v roce 1991 se do

⁴⁹ Camp, R. *Die Grünen in Europa*. Ein Handbuch -Heinrich-Böll-Stiftung : Munster , 2004, s.12

centra zájmu dostaly také otázky míru. V roce 1994 zaznamenala veřejnost vedle protestu proti nukleárním zkouškám na Atolu Muroa před Evropským parlamentem ve Štrasburku, boj proti geneticky modifikovaným potravinám a proti klonování. Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 1994 šli Zelení s programem, který kritizuje Evropskou unii jako málo ekologickou a demokratickou. Cílem unie nebyla změna ve spojené státy evropské, požadovali zvýšení pravomocí na regionální a místní úrovni, dodržení principu subsidiarity, decentralizace a demokratizace. Jejich koncept požadoval rozšíření unie o státy východní Evropy. V letech 1999 - 2004 se prioritou číslo jedna stává ochrana zdraví člověka lepší ochranou životního prostředí. V posledním volebním období 2004 – 2008 Evropští zelení mají v Evropském parlamentu 34 křesel. Zatímco němečtí Zelení jsou ale zatím nejúspěšnější ve své historii - 11,9% podílu hlasů v nových státech EU se do Evropského parlamentu nedostal ani jeden kandidát zelených stran.⁵⁰ V současné době mají němečtí Zelení zastoupení 13 členů v Evropském parlamentu. Nicméně v národní rovině slaví Strana zelených svůj první úspěch ve východní Evropě. V České Republice bylo po parlamentních volbách 2006 do vlády zvoleno 6 členů Strany zelených ČR - naděje pro východní Evropu.⁵¹ Němečtí Zelení podporují návrh Evropské ústavní smlouvy, ostatně se na tomto návrhu jako vládní strana podíleli. Strana souhlasí s rozšiřováním EU a vítá „poevropšťování“ Turecka a jeho postupnou integraci do evropského prostoru. Lze říci, že strana opustila silně pacifistické názory z předcházejících období. Uznává odpovědnost EU v celosvětovém měřítku, proto je nutno vybudovat projekt Evropské bezpečnostní a obranné identity a udržovat dobré euroatlantické vztahy, avšak k tomuto není třeba existence NATO. Primárním cílem by měla být prevence před vojenskými operacemi. Negativně se Zelení staví k použití jaderných technologií a zbraní, které by měly být regulovány. Hlavním motivem sjednocování Evropy má být obrana společnosti před negativními důsledky globalizace.

V evropském kontextu jsou němečtí Zelení považováni za matku evropských zelených stran. Ačkoliv kooperace probíhaly na evropské úrovni již dříve, první organizační struktura na evropské úrovni vznikla v roce 1984, jejíž byli němečtí Zelení

⁵⁰ <http://www.partei-ergreifen.org/Gruene-Geschichte.29166.0.html>

⁵¹ <http://www.greens-efa.org/cms/default/rubrik/6/6648.history.htm>

zakládajícím členem. V současnosti je strana členem Evropské federace zelených stran a členem frakce The Green/EFA v Evropském parlamentu. Evropský poslanec Daniel Cohn-Bendit je v současnosti místopředsedou této frakce.⁵²

4.3.2 PERSPEKTIVY STRANY ZELENÝCH V ČESKÉ REPUBLICCE

*„Jsem bytostně přesvědčen o tom, že téma životního prostředí je jedno z nejperspektivnějších témat nejenom této dekády, ale i tohoto století vůbec.“*⁵³ tvrdil bývalý předseda Strany zelených Martin Bursík.

Zatím největším úspěchem zelených v České republice je jejich přítomnost v Parlamentu, a byl to i podíl ve vládě v koalici s ODS a KDU-ČSL. Ano, zelení teprve zkouší své první kroky ve vrcholové politice, nutno však dodat, že se do vlády dostaly jako první z postkomunistických zemí a jsou tímto motivací ostatním SZ ve východní Evropě. Hlavním cílem strany je obhájit si své v příštích – již letošních parlamentních volbách místo ve vládě, a přesvědčit voliče, že trvale udržitelný rozvoj je důležitější, než jen rychlý rozvoj. Úspěchem je prosazení zákazu pohybu kamiónů o víkendů a ekologické daně. Ta by měla donutit řadového občana myslet více ekologicky. Energie, k životnímu prostředí nešetřit jako například hnědé uhlí, bude tak dražší.

Vezmeme-li v potaz, že v Čechách od roku 1989 spotřeba elektrické energie výrazně narostla a cena energie v Evropě stále roste, je možné, že ČR pocítí nedostatek elektřiny už v letech 2012 – 2015, jak tvrdí například velvyslanec pro energetickou společnost, Václav Bartuška v rozhovoru pro Reflex.⁵⁴ Řešením, které by krizi mohlo zabránit, je vybudování reálného evropského trhu s elektřinou. Podle ekologů by evropská energetická krize mohla nastat skoro za 4 roky, v české ale všeobecně i evropské vrcholové politice toto téma zatím prioritou vlád není. Hlavní vizí Strany zelených v Čechách na příštích deset let je s určitostí, obhájit své místo ve vládě, a přesvědčit řadového voliče, že trvale udržitelný rozvoj je důležitější, než jen rozvoj rychle a za

⁵² Potůček, M. *Europeizace německého stranického systému*.
<http://www.globalpolitics.cz/clanek/europeizace-nemecko.html>

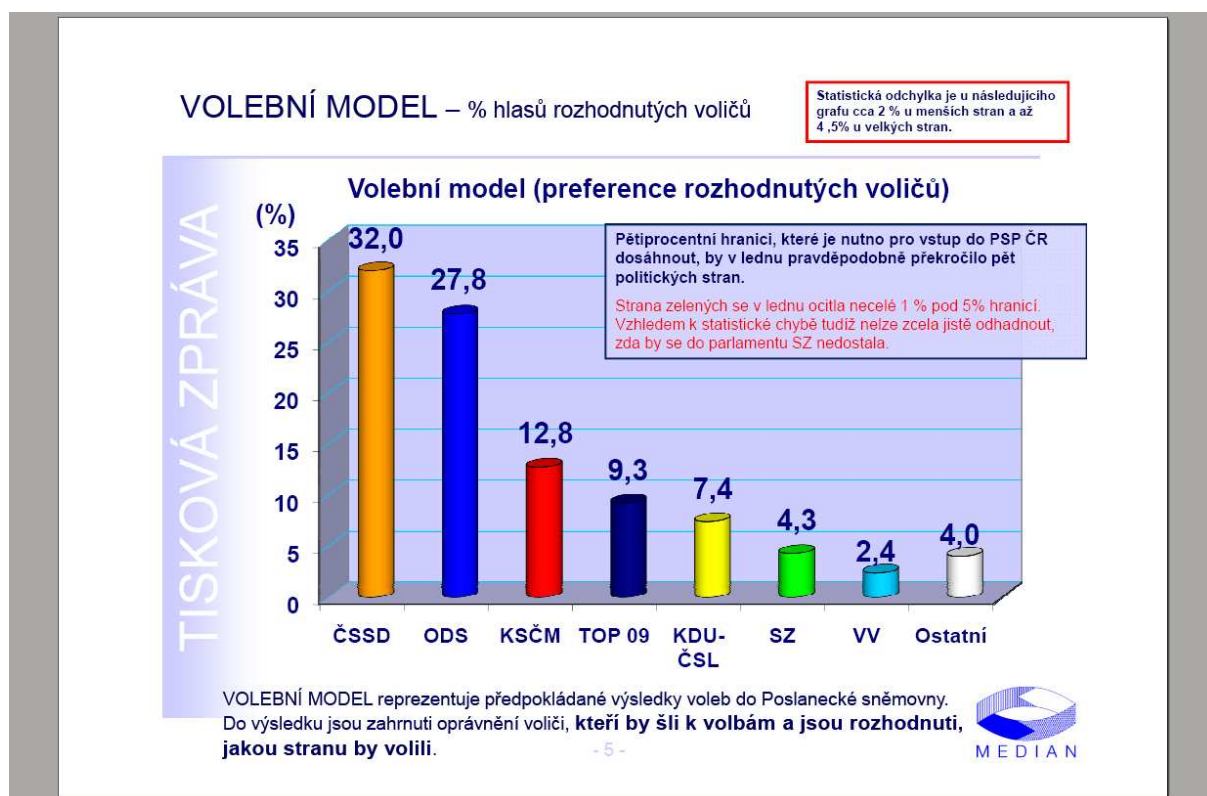
⁵³ Papoušek, J. *Hovory o ekologii*, Portál, s. r.o. Praha, 2000, ISBN 80-7178—483-4

⁵⁴ Evropa nesmí být prosebníkem, <http://www.reflex.cz/Clanek30529.html>

každou cenu. Můžeme si, ale položit otázku byla účast Strany zelených ve vládě Mirka Topolánka opravdu pro stranu přínosem nebo jim spíše uškodila? Rozhodnout o tom letošní volby? Řekla bych, že samo vedení si nyní těsně před volbami uvědomilo, že ztrácí své voliče a jejich zástupci opustili i úřednickou vládu : 18. března 2010 oznámil svou rezignaci Jan Dusík na svoji funkci ministra životního prostředí kvůli sporu o plán rekonstrukce elektrárny Prunéřov a 29. března 2010 podal demisi i poslední člen úřednické vlády jmenovaný za SZ a to Michael Kocáb, který byl ministrem pro lidská práva a národnostní menšiny České republiky.

Stranická přízeň Strany zelených je sice stabilizovaná, momentální stranické preference jsou kolem 4,3% , které ukazuje následující graf, který je z ledna 2010. Ale již při obhajobě této diplomové práce uvidíme, jak to s volebními preferencemi SZ dopadlo..

Graf č.2 Volební model⁵⁵

⁵⁵Herzman, J. *Naposledy stranické preference a volební model* , <http://www.vyzkumy.cz/zpravy.html>

4.3.3 PERSPEKTIVY STRANY ZELENÝCH V NSR

V evropském kontextu jsou němečtí Zelení považováni za matku evropských zelených stran. Ačkoliv kooperace probíhaly na evropské úrovni již dříve, první organizační struktura na evropské úrovni vznikla v roce 1984, jejíž byli němečtí Zelení zakládajícím členem. Strana má jak na spolkové tak celostátní úrovni vybudované velmi silné postavení, které jí do budoucna předurčuje trvalé místo ve vládě .

S jistotou můžeme tvrdit, že bude zajímavé sledovat další vývoj, neboť v posledních zemských volbách v Hamburku se zrodilo překvapení, které může předznamenat i výsledky celostátních německých parlamentních voleb příští rok. Ve spolkové zemi Hamburku totiž podle všeho vytvoří vládní koalici rivalové z „černé“ CDU a Zelení. Tedy stran, které se před volbami vůči sobě ostře vymezovaly. Největší spory se v kampani vedly o oblast vzdělávání, životní prostředí a sociální politiku. Ještě nikdy nebyli ve spolkové vládě CDU se Zelenými. Teď Merkelová otevřeně doporučila s nimi spolupracovat, což je velké překvapení,“ řekl Deníku politolog Thomas Ulrich.⁵⁶

4.3.4 POLITIČTÍ LÍDŘI STRAN ZELENÝCH V ČESKÉ REPUBLICĚ A SRN

V této části představím jen několik významných osobností politické scény zelených. Především hlavního představitele strany, který vyvolal v minulých letech polemiku ohledně svého rozhodování - Joschku Fischera. Protiatomovou aktivistku Petru Kellyovou, která se zasloužila o založení Strany zelených a za svou činnost byla vyznamenána alternativní Nobelovou cenou za mír. Chtěla bych také připomenout osobnost Milana Horáčka, českého emigranta, který se na zakládání Strany zelených v Německu podílel. Z českých politiků jsem vybrala nejvýznamnějšího ekologa Ivana Dejmalu, Petr Uhla, bývalého předsedu strany Martina Bursíka, současného předsedu Ondřeje Lišku. Petr Pávek jako představitel Libereckého kraje dostane prostor v páté

⁵⁶ Barevný pokus: *CDU zkusí vládnout se Zelenými*, 1.3.2008, <http://azpravy.atlas.cz/svet/152289-barevny-pokus-cdu-zkusi-vladnout-se-zelenymi.aspx>

kapitole. Kritikem strany je Jakub Patočka i bývalá poslankyně Strany zelených Olga Zubová.

Joschka Fischer

Joschka Fischer je charismatická postava a jeho život je plný turbulentních zvratů. Pro německé Zelené představuje osobnost, bez které jsou nemyslitelní, stejně jako dnes ODS bez Václava Klause.

Narodil se jako syn německého řezníka, původně z Maďarska, jehož rodina musela hned po válce opustit, jako maďarští Němci, Budapešť. Studoval, ale nedokončil gymnasium, začal se učit fotografem, učení později také přerušil, živil se převážně příležitostnou prací, brigádami. Jediný diplom, který získal, je taxikářská licence.⁵⁷ V šedesátých letech se přidal k revoltám brojícím proti stávajícímu systému. Od roku 1967 se angažoval v hnutí Ausserparlamentarische Opposition. Jako člen militantní skupiny Revoluční boj se Fischer podílí na pouličních potyčkách a demonstracích. Existuje dokument, kde Fischer na jedné z pouličních šarvátek bije policistu.⁵⁸ Ze svého pozdějšího pracovního místa v automobilce Opel v Russenheimu, kde se snažil politicky agitovat ostatní pracovníky, byl okamžitě propuštěn. Po událostech v roce 1977, kdy došlo k zavraždění Hamse-Martina Schleiera Frakcí Rudé Armády (RAF), přichází zlom v jeho veřejném politickém projevu násilím a revoltami proti systému a začíná jeho období snahy o dohodu se systémem. V roce 1982 vstupuje do strany Zelených a rok poté je členem Spolkového sněmu za stranu Zelených. Ve vnitřní stranické diskusi je představitelem umírněného proudu tzv. „*Realos*“. V roce 1985 se stává ministrem životního prostředí v Hesensku. V roce 1995 se Fischer zasazuje o „*povinnost intervence vojenských jednotek v případě genocidy*“ a následně prosazuje nasazení Bundeswehru v Bosně.⁴³

Tímto kontroverzním činem v absolutním protikladu s se striktně pacifistickým postojem německých Zelených vyvolává ohnivou polemiku nejen v řadách Zelených. Fischer má před sebou svůj největší úspěch a další výzvy. Po volbách v roce 1998 se

⁵⁷ Raschke, J. *Die Grünen. Wie sie wurden, was sie sind*, Köln 1993, s. 388

⁵⁸ <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/1107628.stm>

Joschka Fischer stává ministrem zahraničních věcí a vicepremiérem ve vládě Gerharda Schrödera. V dubnu 1999 na zasedání stany po něm hodí rozružený spolustraníček sáček s červenou barvou. Důvodem mohlo být i Fischerovo rozhodnutí o nasazení Bundeswehru v bývalých státech Jugoslávie. I přes prasklý ušní bubínek, diskusi ustál a většina strany se postavila za něj. Po volbách v roce 2002, Zelení umožní koalici opětovně vítězství ve volbách do Spolkového sněmu a Fischer je opět jmenován ministrem zahraničních věcí. V roce 2005 opustil svůj úřad. Ukončil svou aktivní politickou kariéru a dále působil jako pedagog na univerzitě ve Spojených státech.

Petra Kellyová

Petra Kellyová vyrůstala ve Spojených Státech. Už jako studentka university v D.C. Washington byla politicky aktivní. Od roku 1972 – 1982 byla zaměstnána u Evropské komise v Bruselu v odboru pro sociální otázky. V roce 1979 vystoupila z SPD kvůli absenci otázek rovnoprávnosti mezi muži a ženami v programu SPD. Stala se zakládající členkou a také mluvčí předsednictví Zelených. V roce 1983 byla zvolena do spolkového sněmu a jako poslankyně zde zůstává do roku 1990⁵⁹. Jejím tématem byla mírová politika, lidská práva, menšiny, ale také ochrana nenarozeného života. V listopadu 1983 se dozvídá od svých širokosahajících známostí o rozhodnutí spolkového sněmu o umístění amerických Pershing-2 raket na německém území a podnítila jedno z největších politických a mimoparlamentárních protijaderných hnutí v Evropě. Petra Kelly byla oceněna Alternativní Nobelovou cenou (Right Livelihood Award) za mír a řešení konfliktů.

Milan Horáček

Osobnost Milana Horáčka je zajímavá z pohledu tématu mé práce. V jeho životopise se prolíná dráha německých Zelených - je jedním ze zakládajících členů. S dráhou zelených působících v Čechách měl Horáček styky s českým disentem, zakládajícím ekologické iniciativy za železnou oponou. Milan Horáček, původně Československý občan, se narodil v Čechách, v roce 1968 emigroval do SRN, v 70

⁵⁹ LIEF, T. *Die Politische Klasse in Deutschland*. Bonn : Bouvier , 1992. S.97

letech studoval politologii ve Frankfurtu a v osmdesátých letech se podílel na vzniku Zelených v Německu. V roce 1979 kandidoval spolu s Petrou Kellyovou do Evropského parlamentu za SPD (levice) s cílem : Evropa Regionů. V roce 1990 mu bylo vráceno občanství ČSR a byl Václavem Havlem povolán ke konzultační činnosti. Od roku 1991 – 2004 byl vedoucím nadace Heinricha Bölla v Praze. V roce 2004 je vyloučen ze Strany zelených ČR pro hrubé porušení stanov. *„Konkrétně je mu vytýkáno, že 12. 1. rozeslal padesáti představitelům evropských zelených stran emotivní dopis, jehož cílem je „zdůvodnit, proč nepodporuje a nebude podporovat současné většinové vedení předsedy Jana Beránka a kandidátní listinu pro volby do Evropského parlamentu na čele s Jakubem Patočkou“*⁶⁰ Zvláštní je, že Milan Horáček toho roku kandidoval do EP za německé Zelené, kam byl zvolen. Česká Strana zelených tak přišla o vlivného politika.

Martin Bursík

Martin Bursík, český ekolog a politik. Jak o sobě sám tvrdí je hodně svobodomyšlný člověk, pro kterého je největší hodnotou svoboda.⁶¹

Narodil se v Praze v roce 1959, vystudoval přírodovědeckou fakultu UK obor ochrana životního prostředí V roce 1986 dostal doktorát. Po roce 1989 vstoupil do politiky a stal se poslancem ČNR a byl členem výboru pro životní prostředí. Působil jako ministr životního prostředí za vlády Tošovského v roce 1998. Martin Bursík působí na české politické scéně od roku 1989, kdy vstoupil do Občanského fóra, později vstoupil do Občanského hnutí a na výzvu Josefa Luxe přešel do liberální strany KDU-ČSL. Založil firmu Ecoconsulting, s.r.o zaměřenou na energetickou a ekologickou činnost. V roce 2005 se stal předsedou Strany zelených a po parlamentních volbách v roce 2006, se v roce 2007 stal ministrem životního prostředí, kde vydržel do pádu vlády na jaře roku 2009. Na prosincovém sjezdu (2009) Strany zelených Martina Bursíka připravil o křeslo předsedy Ondřej Liška.

⁶⁰ Uhl, P. Vyloučení Milana Horáčka ze SZ, <http://www.blisty.cz/art/17837.html>

⁶¹ Papoušek, J.: Hovory o ekologii, Portál, s.r.o, Praha, 2001, s.83

Kritika na Bursíka se po jeho vstupu do Strany zelených týkala hlavně jeho ústupku ODS přeměnou zelené politiky na modrou. Za svého působení Bursík dovedl stranu do parlamentních voleb, kdy strana počtem 6% podílu hlasů vstoupila do Poslanecké sněmovny. Bursík je zastáncem alternativních zdrojů, je známý svým odporem k jaderným elektrárnám. V reformách se prosadil za ekologickou daň a dopravní problematiku kamiónů.

Ondřej Liška

Narodil se v roce 1977 v Brně. Vystudoval politologii a religionistiku na Masarykově univerzitě. V letech 2000 – 2001 pracoval v Nadaci Fórum 2000, v letech 2003 - 2004 předsedal Česko-rakouskému fóru pro dialog. Mezi lety 2003 a 2005 se stal brněnským zastupitelem a členem výboru pro školství a kulturu. Od roku 2004 působil jako poradce pro regionální rozvoj a evropské strukturální fondy skupiny zelených v Evropském parlamentu.

Členem Strany zelených je Ondřej Liška od roku 2002. V červnu 2006 byl zvolen do Poslanecké sněmovny za Jihomoravský kraj, v roce 2007 byl zvolen místopředsdou Strany zelených. Od prosince 2007 do poloviny roku 2009 byl ministrem školství, mládeže a tělovýchovy. Sjezd Strany zelených ho v prosinci 2009 zvolil předsdou namísto Martina Bursíka. Ondřej Liška je znám přednáškami na univerzitách, veřejných a odborných fórech v zahraničí, mj. v Německu, Rakousku, Polsku, Indii, Malajsii, Japonsku, Číně, Filipínách, Kambodži a Jižní Koreji. Je autorem knihy „Církev v podzemí“ (Brno 2000) mapující skryté aktivity katolické církve v českých zemích v době komunismu vyšla v překladu v Německu.

Jakub Patočka

“Jsem z hloubi duše přesvědčen o tom, že pro vyřešení ekologické otázky je nepříhodnějším uspořádáním demokracie⁶²”

⁶² Papoušek, J.:Hovory o ekologii, Portál, s.sr.o, Praha, 2000, s.139

Jakub Patočka, český eko-aktivista a novinář, narodil se v Brně, vystudoval sociologii na Filozofické fakultě Masarykovy university v Brně. Společně s Janem Beránkem založili ekologickou iniciativu hnutí Duha, kterému sedm let předsedal. I když Patočka nejprve kritizoval SZ pro její estébáckou minulost zasloužil se o příchod nových členů do strany, když založil náborovou akci „zelená padesátka“. Do strany vstoupilo 50 aktivistů jako např.: Dušan Lužný, Fedor Gál, Ondřej Liška. Patočka chtěl tímto stranu reformovat. Spolu s Beránkem byl ve vedení strany v letech 2002-2005. S jeho vedením souhlasila jen jedna skupin uvnitř strany, druhá skupina kolem P.Uhla vytykala vedení jeho neprůhledné praktiky a nedemokratické jednání. Asi největším spor, který vedl, byl s Milanem Horáčkem, který byl ze strany vyloučen v roce 2004 za hrubé porušení stanov. Horáček v lednu 2004 odeslal dopis padesáti nejvýznamnějším představitelům evropských zelených, v němž vysvětluje proč není ochoten za nynějšího vedení kandidovat, dále varoval západoevropské zelené, aby s Beránkem a Patočkou neměli nic společného. V roce 2004 Patočka kandidoval na prvním místě na kandidátku ve volbách do Evropského parlamentu.

Po zvolení M. Bursíka do vedení Patočka v roce 2005 odstoupil ze strany a založil hnutí Zelení. Od roku 1999 až do prosince 2009 byl šéfredaktorem Literárních novin. V prosinci minulého roku po odstoupení z Literárních novin založil internetové noviny : Deník Referendum.

Petr Uhl

Zajímavá osobnost, působící v mnoha organizacích již od roku 1968, ale kromě Strany zelených nepůsobil v žádné jiné politické straně. Je známý svým levicovým zaměřením, ztotožňuje se s programem sociálních demokratů.

Narodil se v roce 1941 v Praze, promován jako strojní inženýr na ČVUT v roce 1963, pracoval jako konstruktér, patentový referent a středoškolský učitel na strojní průmyslovce. V roce 1968 byl členem studentského hnutí-HRM-Hnutí revoluční mládeže za nenásilnou činnost proti normalizaci, zde byl odsouzen na čtyři roky vězení. Je známý spoluzakladatel Charty 77, za to by odsouzen v roce 1979 k pěti letům vězení. Po propuštění dále působil v Chartě a jiných občanských aktivitách jako např.Česko-

polské solidaritě. V roce 1989 vstoupil do Občanského fóra, za ně byl zvolen poslancem do Federálního shromáždění kde zůstal až do roku 1992.

V letech 1990 až 1992 byl ústředním generálním ředitelem Čs. tiskové kanceláře, později se stal redaktorem ČTK a také redaktorem deníku Právo. Od září 1998 do února 2001 byl zvolen zmocněncem vlády ČR pro lidská práva a zároveň předseda Rady pro národnosti, Rady pro lidská práva a Meziresortní komise pro záležitosti romské komunity. Od března 2001 až do dubna 2006 znovu redaktorem-komentátorem Práva, věnoval se především ochraně lidských práv, menšinám, vězeňství, česko-německým vztahům a ekologickými tématům. V květnu 2003 zvolen Poslaneckou sněmovnou členem Rady České televize na funkční období šesti let. RČT je orgán kontroly veřejnosti nad veřejnoprávním charakterem České televize.

V roce 2002 vstoupil do Strany zelených, za kterou roku 2006 kandidoval na šestém místě pražské kandidátky. Ze strany vystoupil v lednu v roce 2007. Petr Uhl nebyl spokojený s postojem SZ vůči jiným politickým stranám. Ve svém dopise na rozloučenou prohlásil: *“Dnešní koaliční největšinová vláda je produktem politické korupce, stojí na podvodu. Účast SZ v ní je v rozporu se zásadami otevřenosti, průhlednosti a politické poctivosti, jež SZ vyhlašuje.”*⁶³

Olga Zubová

Od března 2009 již bývalá členka Strany zelených. Do Strany zelených vstoupila v roce 2005. Stala se členkou republikové rady SZ, později dokonce předsedkyní republikové rady strany. Na tuto funkci, po neúspěchu Strany zelených na podzim 2008 v krajských volbách, rezignovala.

Narodila se 25. července 1959 v Kutné Hoře. Absolvovala filosofickou fakultu UK v Praze. V letech 1983 - 1990 vyučovala na Střední stavební škole v Kutné Hoře, v letech 1990 - 2002 působila jako ředitelka cestovní kanceláře. Od roku 2002 je spolujitelkou a provozovatelkou soukromé galerie v Kutné Hoře. V regionu je známá

⁶³ Vážení členové strany zelených! napsal P.Uhl <http://blisty.cz/art/32421.html>

pořádáním řady kulturních akcí pro profesionální i amatérské umělce. Její prioritou v politice je ochrana přírodního a kulturního dědictví státu, posílení rozpočtu pro tuto oblast. V červnu 2006 byla zvolena do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR za volební kraj Středočeský.⁶⁴

O Olze Zubové se začalo mluvit v souvislosti s její absencí v prezidentských volbách a následnou e-mailovou zprávou od předsedy strany. Martin Bursík nejprve označil její chování za neomluvitelné. Tímto dopisem bylo jeho místo ohroženo. Později se za email omluvil s vysvětlením, že dopis nebyl původně adresován Olze Zubové. Olga Zubová je známa svým negativním postojem vůči výstavbě radaru v Brdech.

V průběhu roku 2008 byla Olga Zubová velmi kritická ke krokům vedení Strany zelených (je známa jako velká odpůrkyně M. Bursíka). V březnu 2009 byla vyloučena ze Strany zelených společně s Věrou Jakubkovou, Danou Kuchtovou, Martinem Čáslavkou. 24. března 2009 přispěla k pádu vlády Mirka Topolánka, kdy společně s Vlastimilem Tlustým, Věrou Jakubkovou, Janem Schwipellem nevyslovili důvěru vládě. Při ustanovení „úřednické“ vlády premiéra J. Fischera byla kandidátkou na pozici ministryně školství, mládeže a tělovýchovy.

Olga Zubová byla u založení Demokratické strany zelených, kam přešla část členu Strany zelených. V červnu 2009 se sice stala předsedkyní Demokratické strany zelených, ale v červenci 2009 ohlásila svou kandidaturu do parlamentních voleb v roce 2010 za ČSSD.

Ivan Dejmal

Ivana Dejmal je jedna z nejvýznamnějších osobností české politiky ochrany životního prostředí. Podílel se na vzniku celé řady zásadních zákonů, které vedly k ozdravení životního prostředí České republiky, které bylo po 40 letech komunistického režimu v katastrofálním stavu. Prosadil také vznik Programu pro obnovu venkova.⁶⁵

⁶⁴ <http://www.zeleni.cz/1594/clanek/phdr-olga-zubova/>

⁶⁵ Zemřel Ivan dejmal <http://www.zeleni.cz/7879/clanek/zemrel-ivan-dejmal/> Zdroj: Tisková zpráva MŽP, 7.2.2008

Narodil se 17. října 1946 v Ústí nad Labem. Po maturitě na Střední zahradnické škole studoval na Vysoké škole zemědělské v Praze, odkud byl vyloučen po zatčení za svoji činnost ve studentském hnutí. Studia mohl dokončit až po roce 1989. Po čtyřletém vězení za podvracení republiky pracoval postupně jako závozník, metař, myč oken, výrobce náhrobních kamenů, údržbář, skladník, strojník chladicích a čerpacích zařízení, a to až do konce roku 1989. Ivan Dejmal byl aktivním příslušníkem protikomunistické opozice. Na konci roku 1976 byl u vzniku Charty 77 a posléze se stal také vedoucím její ekologické komise. Podílel se na založení první nezávislé ekologické organizace – Ekologické společnosti, která na podzim roku 1989 iniciovala vznik sdružení ekologických organizací Zelený kruh. Od listopadu 1989 do voleb byl vedoucím ekologické sekce Občanského fóra.

Ivanu Dejmalovi se za zhruba rok a půl podařilo prosadit a dokončit úplný systém ekologické legislativy. Prosadil nový zákon o ochraně přírody a krajiny. K předloženému zákonu o ochraně přírody připravil pozměňovací návrh, který umožňoval účast veřejnosti ve správních řízeních. Nemalou zásluhu měl, když prosadil územně ekologické limity pro těžbu hnědého uhlí v severozápadních Čechách v roce 1991. Od února 1991 do července 1992 byl ministrem životního prostředí ČR. Poté pracoval v Českém ekologickém ústavu. V letech 1994 až 1995 byl ředitelem Českého ústavu ochrany přírody. Od roku 1995 působí jako nezávislý projektant v oboru územního plánování a krajinářské tvorby. Ivan Dejmal byl kromě člena Strany zelených také předsedou občanského sdružení STUŽ - Společnost pro trvale udržitelný život a předsedou občanského sdružení Společnost pro krajinu.

Ivan Dejmal zemřel po krátké nemoci v únoru 2008 ve věku 61let.

4.3.5 SROVNÁNÍ VÝVOJE A ROZVOJE STRAN V NĚMECKU A ČR

Při srovnání obou stran můžeme posoudit především rozdílný vývoj, kterým obě dvě strany prošly. SZ v Německu se stala výjimečnou tím, že se rychle dostala do podvědomí voličů a překonala pětiprocentní hranici potřebnou pro vstup do Parlamentu. Odlišnost této strany nejen od české Strany zelených, ale i ostatních evropských

Zelených vidím také v tom, že se stala úspěšnou v Evropském parlamentu, kde je svými 13 poslanci početně zastoupena.

Připomeňme si, že začínala jako revoltující anti-strana, změnila voličskou základnu, posunula se do politického středu. SZ v Německu opisuje historii Evropy posledních 40. let, také proto, že se na utváření historie podílela. Její předchůdci v podobě studentských revolt zburcovali německou společnost z poválečné letargie k skutkům minulosti, provází Němce hospodářským zázrakem k postmateriální společnosti, která si uvědomuje důsledky čerpání nerostného bohatství a devastaci přírody ve vyzývání hospodářského růstu. S jasnou vizí, dešifrovatelnou pro každého, a politicky úspěšným heslem přišli Zelení v posledním desetiletí: *Trvale udržitelný rozvoj*. Zdá se, že v Německu se podařilo naplnit výchozí předpoklad trvalé udržitelné zelené vlády – široké povědomí o vyčerpatelnosti zdrojů, povědomí o propojenosti světových problémů.

I když je historický vývoj německých Zelených mnohem rozdílný a Němci jsou o krok vpředu, nelze české Straně zelených upřít úspěchy. Volebních preference po založení strany byly sice nadějně, ale již v prvních volbách strana úspěšná nebyla. Od svého vzniku si jen těžko budovala podporu voličů, prošla několika krizemi, politickými skandály. Rozpory ve straně urovnal po zvolení předsedou Martin Bursík. Vstup do Poslanecké sněmovny byl pro Stranu zelených bezpochyby historickým okamžikem. Cílem strany stále zůstává prosadit do české politiky ekologická témata a postupně měnit politické směřování země k udržitelnému rozvoji a vyšší kvalitě života. Její budoucnost se odvíjí od jejich schopnosti v prosazování své agendy a v umění spolupráce s ostatními politickými stranami.

V Německu se téma ekologie zapsala do podvědomí voličů a je pevně spjata s politickým systémem. Česká Strana zelených se snaží jít podobnou cestou. Klíčový moment je samozřejmě ve vybudování stejně pevné a spolehlivé voličské základny a ten bude záležet na mnoha faktorech-například jakým směrem se bude Strana zelených ubírat, tak aby se příliš neodklonila od hesla "My nejdeme ani vpravo ani vlevo, ale vpřed".

5. STRANA ZELENÝCH V LIBERECKÉM KRAJI

V Libereckém kraji se již vznik Strany zelených těšil velké veřejné podpoře. Po revoluci bylo životní prostředí poničeno bývalou vládou a voliči byli nakloněni ekologickým požadavkům. Již první výsledky můžeme vidět v roce 1990, kdy SZ v Severočeském kraji ve volbách do Sněmovny národů FS získala 5,82 % všech odevzdaných hlasů v tomto kraji. Poté, ale přízeň voličů postupně utichla a opět se vrátila až v parlamentních volbách v roce 2006.

Ve parlamentních volbách 2006 byl nejvíce úspěšný *Liberecký kraj*, kde Strana zelených získala 9,58 % podílu hlasů. Mandáty pro Stranu zelených, ale byly v krajích rozděleny následovně: dva pro hlavní město Praha a po jednom mandátu pro kraj Jihomoravský, Moravskoslezský, Středočeský a Ústecký.

Hlavní příčinou úspěchu v Libereckém kraji a vysoké procento voličů ve Stranu zelených se přičítá hlavnímu lídru v tomto kraji, **Petru Pávkovi**, který byl také zastupitelem Libereckého kraje. Petra Pávka můžeme tedy nazvat nejvýznamnějším, ale i nekontroverznějším představitelem Strany zelených v Libereckém kraji. Tento starosta obce Jindřichovice pod Smrkem, ve obci postavil dvě větrné elektrárny a kotelnu na biomasu, dále zavedl v místní knihovně internet pro občany zdarma.

Petr Pávek se narodil 13. května 1963. Po maturitě na elektroprůmyslové škole a nástupu na elektrotechnickou fakultu ČVUT emigroval do Německa. V Mnichově vystudoval na VŠ odbornou – obory Podniková ekonomika a elektronické zpracování dat. V roce 1988 začal v podnikat ještě v Německu v oblasti informačních technologií.

Po takzvané sametové revoluci tedy v roce 1989 se vrátil zpět do Prahy, kde rozvinul své podnikatelské aktivity a stál v čele několika velkých a zajímavých projektů. V roce 1994 přestal podnikat a trvale se odstěhoval do Jindřichovic pod Smrkem na Frýdlantsku. V roce 1997 vstoupil do politiky a stal se tiskovým mluvčím, tehdy koaličně vládnoucí, ODA – tedy Občanské demokratické aliance. V květnu 1998 se stal mluvčím Občanské demokratické aliance, pracoval přímo pro tehdejšího předsedu Michaela Žantovského. Na jaře roku 1998 se utkal o předsednické křeslo

Občanské demokratické aliance s Danielem Kroupou, po následné prohře odešel z vrcholné politiky do komunální a na podzim roku 1998 se stal starostou Jindřichovic pod Smrkem.

V roce 2000 byl zvolen do zastupitelstva Libereckého kraje za Stranu pro otevřenou společnost. Svůj volební úspěch zopakoval i v krajských volbách v roce 2004 opět za Stranu pro otevřenou společnost, jejíž kandidátku do obou voleb vedl. V říjnu 2005 na tento post krajského zastupitele rezignoval a v prosinci 2005 vstoupil na podnět Martina Bursíka (nového předsedy) do Strany zelených. Martin Bursík mu nabídl vedení Liberecké krajské kandidátky do parlamentních voleb v roce 2006.

V těchto volbách – tedy volbách do Poslanecké sněmovny PČR 2006 získal Petr Pávek 3603 preferenčních hlasů – a tento výsledek se stal čtvrtý nejlepší výsledek z politiků všech stran v Libereckém kraji. V Libereckém kraji získala Strana zelených procentuálně nejvíce hlasů z celého Česka – získala 9,58 %. Bohužel pro velikost kraje – tedy vinou malého počtu obyvatel – lépe řečeno voličů – se v tomto kraji rozděluje pouze 8 mandátů a v Česku užívána d'Hondtova metoda preferuje při rozdělování hlasů větší strany. Pávek Petr podal poté neúspěšnou stížnost k ústavnímu soudu, jak na vlastní počítání hlasů, tak na pravidla rozdělování.

Petr Pávek sice nezískal poslanecký mandát, ale i tak okusil vrcholnou politiku. V únoru 2007 se stal náměstkem ministra pro místní rozvoj, v této době vedl toto ministerstvo šéf lidovců Jiří Čuněk. Petr Pávek získal do své kompetence bytovou politiku, územní plánování a stavební řád. Z ministerstva odešel 11. ledna 2008 po prohlášení, že nemůže uskutečnit všechny své plány. Petr Pávek se z „velké“ politiky vrátil zpátky na post starosty Jindřichovic pod Smrkem.

S Petrem Pávkem jsem se osobně setkala v Jindřichovicích pod Smrkem a při našem setkání a poté i následnou e-mailovou komunikací jsem zaznamenala několik názorů, této zajímavé osobnosti⁶⁶. Jedna z otázek směřovala na dle mého rychlý odchod z ministerstva pro místní rozvoj, Petr Pávek mi jako první rozmluvit „rychlý“ odchod, protože svůj odchod již ohlásil v průběhu září 2007 a poté se rozmluvit o svém

⁶⁶ Rozhovor autorky diplomové práce s Petrem Pánkem probíhající v průběhu období únor 2008 až červen 2009

odchodu. Mám-li shrnout jeho důvody, jsou rozděleny na dva druhy – soukromé, veřejné. Soukromě se rozhodl trávit více času s rodinou a veřejné souvisí s jeho povahou, kdy potřebuje řešit věcné problémy, což na ministerstvu, centrální správě není dle jeho slov možné. Zajímal mě názor na Jiřího Čunka, jako ministra pro místní rozvoj. Pan Pávek si vážil pana Čunka za jeho pracovní nasazení a pokládal ho za dobrého ministra, který jako bývalý starosta vnesl do státní správy praktický pohled. Bohužel se mi z pana Pávka nepodařilo získat jeho názor na rozkol ve straně – odpověděl jako „správný“ politik – našel pozitivní vlastnosti na vedení strany tak na opozici - vyloučených ze strany. Pan Pávek měl odlišný názor od mého, kdy kladně zhodnotil vstup Strany zelených do vlády – dle jeho slov je nutné, aby byl ve velké politické myšlenkový proud, který se neideologicky vyrovná s globalizací a jejími důsledky. Zaujal mě svým postojem, kdy se mu líbí švýcarský model přímé demokracie, kdy by ocenil, aby občané si sami rozhodnou jak se naloží s obecní pokladnou – je pro něj nepřijatelné, že stát (myšleno Česká republika) vybere peníze a pak je přerozděluje. Při naší e-mailové komunikaci jsme narazili i na téma krajského zastupitelstva Libereckého kraje – zde zazněla od pana Pávka hlavně kritika, kdy vidí v zastupitelstvu pouze byrokracii nad řešením skutečných problémů, v úřadu vládne atmosféra strachu, kdy je podezření z odposlechu. Hejtman nemluví s ředitel úřadu a bohužel další rozbroje ohrožují fungování této instituce.

V rozhovoru dále zazněla hlavně kritika politiky – vrcholné - kdy mohu shrnout vše do přísloví, že ryba smrdí od hlavy. Taky se mi líbí myšlenka, že ve vedení nejen kraje, ale všech vrcholných orgánů musí stát odborníci, kteří jsou ochotni odevzdat se práci a nebude důležitá jejich politická orientace. Jako politik mě pan Petr Pávek určitě nadchl a tak jsem si neodpustila otázku na jeho budoucnost – návrat do „velké“ politiky. Bohužel zde mě odpověď nepotěšila, kdy se v budoucnu hodlá věnovat hlavně rodině a starostování a na zteč do vysoké politiky se nechystá.

Již v úvodu jsem Petra Pávka popsala jako nejvýznamnější a zároveň nejkontroverznější osobnost. Ale byla to právě tato osoba, která odstartovala úspěch SZ v parlamentních volbách 2006 v Libereckém kraji. Samozřejmě úspěšnost strany se neovíjí pouze od parlamentních voleb. Ale právě rok 2006 odrazil SZ v Libereckém

kraji ode dna. Zatímco v komunálních volbách v roce 2002 se pohyboval zisk Strany zelených v Libereckém kraji pod 1% v roce 2006 již s 5,31 % podílem hlasu předběhla KDU-ČSL. Vítězem těchto komunálních voleb v Libereckém kraji byli především nezávislí kandidáti a i ODS s 26,15 % , a zpozvdálí je sledovala ČSSD s 10,96 % a KSČM s 8,86 % podílem hlasů. Bohužel v roce 2008 v krajských volbách SZ neuspěla a získala pouze 3,15 % hlasů. Liberecký kraj byl pro SZ s 4,94 % nejúspěšnějším krajem. Zde unikl SZ mandát je o desetiny procenta. Bohužel takto optimistická již nemohu být při hodnocení voleb do Evropského parlamentu 2009, kdy v Libereckém kraji získal SZ 0,18 %.

Když se nyní podívám na kandidátku SZ v Libereckém kraji do Parlamentu, obávám se, že tentokrát tam typ osobnosti Petra Pánka chybí.

Tab. č. 3 Kandidátní listina pro volby 2010 do Poslanecké sněmovny Parlamentu v Libereckém kraji ⁶⁷

	jméno kandidáta	věk	bydliště	povolání
1.	Mgr. Martina Pokorná	35	Turnov	SZ právníčka, o.s. S drakem rval se Michael
2.	PhDr. David Václavík, PhD.	34	Liberec	SZ VŠ pedagog
3.	Jiří Hušek	51	Oldřichov v Hájích	nez. vedoucí reg. prac. AOPK
4.	Bc. Lenka Polívková	38	Liberec	SZ lektorka a poradkyně v sociální oblasti
5.	Monika Rejnartová	35	Česká Lípa	SZ stavařka, o.s. Za klidný Sever
6.	Mgr. Aleš Hoření	34	Turnov	SZ ekolog
7.	Eva Schaeferová	41	Vyskeř	SZ učitelka ZŠ, lektorka irských tanců
8.	PhDr. Miroslav Hudec	58	Česká Lípa	SZ ředitel pedagog.-psychol. poradny
9.	Ing. Jan Škácha	44	Praha	SZ vedoucí IT oddělení
10.	Markéta Kovaříková	35	Rovensko p. Troskami	SZ úřednice, o.s. Pro Ktovou
11.	MUDr. David Pokorný	41	Holenice	SZ stomatolog, o.s. S drakem rval se Michael
12.	Vladimíra Jeřalová	59	Sosnová	nez. poradkyně pro ekologii
13.	MUDr. Jan Berndt	33	Turnov	nez. lékař
14.	Mgr. Ondřej Petrovský	28	Liberec	nez. ředitel Nadace pro záchranu a obnovu Jizerských hor
15.	Zdeněk Zemánek	69	Peřimov	SZ učitel
16.	Věra Párysová	51	Liberec	SZ učitelka ZUŠ
17.	Ilona Zajícová	29	Olešnice	SZ podnikatelka
18.	Roman Rákosník	40	Sedmihorky	SZ podnikatel

⁶⁷ <http://volby.zeleni.cz/kandidati-liberecky-kraj/>

SZ vždy v jednotlivých krajích podporovali známé osobnosti. V minulých letech to byl právě Petr Pávek v Libereckém kraji, zpěvák Jiří Dědeček kandidoval za kraj Vysočina a jiní. Podporou strany se netají Václav Havel, režisérka Olga Sommerová či socioložka Jiřina Šiklová, která se pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2010 stala lídrem Strany zelených v Královohradeckém kraji. V nadcházejících parlamentních volbách můžeme říci, že Zelení vstupují do voleb dvouhlaví – což jim opět může uškodit. Mimo nynějšího předsedy Ondřeje Lišku, kterého nalezneme na pražské kandidátce, můžeme vidět jako lídra Ústeckého kraje bývalého předsedu Martina Bursíka.

6. ZÁVĚR

Při vypracování této diplomové práce jsem při vývoji české Strany zelených odrazila od srovnání s německou Stranou zelených. Při srovnání obou stran můžeme posoudit především rozdílný vývoj, kterým obě dvě strany prošly. Strana zelených v Německu se stala ojedinelou tím, že se rychle dostala do podvědomí voličů a překonala pětiprocentní hranici potřebnou pro vstup do Parlamentu. Odlišnost této strany nejen od české Strany zelených, ale i ostatních evropských Zelených vidím také v tom, že se stala úspěšnou v Evropském parlamentu, kde je svými 13 poslanci početně zastoupena.

Připomeňme si, že začínala jako revoltující anti-strana, změnila voličskou základnu, posunula se do politického středu. Strana zelených v Německu opisuje historii Evropy posledních 40. let, také proto, že se na utváření historie podílela. Její předchůdci v podobě studentských revolt zburcovali německou společnost z poválečné letargie k skutkům minulosti, provází Němce hospodářským zázrakem k postmateriální společnosti, která si uvědomuje důsledky čerpání nerostného bohatství a devastaci přírody ve vyzývání hospodářského růstu. S jasnou vizí, dešifrovatelnou pro každého, a politicky úspěšným heslem přišli Zelení v posledním desetiletí: *Trvale udržitelný rozvoj*. Zdá se, že v Německu se podařilo naplnit výchozí předpoklad trvalé udržitelné zelené vlády – široké povědomí o vyčerpatelnosti zdrojů, povědomí o propojenosti světových problémů.

I když je historický vývoj německé Strany zelených mnohem rozdílný a Němci jsou o krok vpředu, nelze české Straně zelených upřít úspěchy. Volebních preference po založení strany byly sice nadějně, ale již v prvních volbách strana úspěšná nebyla. Od svého vzniku si jen těžko budovala podporu voličů, prošla několika krizemi, politickými skandály. Rozpory ve straně urovnal po zvolení předsedou až Martin Bursík. Vstup do Poslanecké sněmovny byl pro Stranu zelených bezpochyby historickým okamžikem. Můžeme, ale spekulovat jestli byl správným krokem vstup do vlády Mirka Topolánka. Nebylo by pro SZ lepším řešením zůstat v opozici? Myslím, že tato otázka právě stále vyvolává ve Straně zelených rozpory nejen ve vedení, ale konfrontaci i s jednotlivými regionálními organizacemi. Výsledek této mé spekulace odhalí až výsledek v blízkých volbách do PSP ČR a obávám se, že tento krok Straně zelených spíše uškodil a v tomto roce nepřesáhne potřebnou 5% hranici pro vstup do Parlamentu..

Cílem strany je prosadit do české politiky ekologická témata a postupně měnit politické směřování země k udržitelnému rozvoji a vyšší kvalitě života. Její budoucnost se bude odvíjet od jejich schopnosti v prosazování své agendy a v umění spolupráce s ostatními politickými stranami.

V Německu se téma ekologie zapsala do podvědomí voličů a je pevně spjata s politickým systémem. Česká Strana zelených se snaží jít podobnou cestou. Klíčový moment je samozřejmě ve vybudování stejně pevné a spolehlivé voličské základny a ten bude záležet na mnoha faktorech-například jakým směrem se bude Strana zelených ubírat, tak aby se příliš neodklonila od hesla "My nejdeme ani vpravo ani vlevo, ale vpřed".

7. SEZNAM LITERATURY

ALEMANN, U. *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland*. Wuppertal : Leske+Budrich, Opladen, 2000. 219 s. ISBN 3-8100—3742-7

CAMP, R. *Die Grünen in Europa*. Münster : Ein Handbuch- Heinrich- Böll-Stiftung, 2004. 311 s. ISBN 3-89691-571-1

HUBERT, K. *Die Grünen in Europa*. Münster : Ein Handbuch- Heinrich- Böll-Stiftung, 2004. 311 s. ISBN 3-89691-571-1

GROSSER, D. *Deutsche Geschichte in Quellen und Darstellung* . Stuttgart : Band 11 Bundes Republik und DDR 1969 – 1990, 1996 s. ISBN 3-15017-011-7

INGELHART, R. *The Silent Revolution*. Princeton : Changin Values and Political Styles among Western Publiks, 1977, 408 s. ISBN: 0691100381

LIEF, T. *Die Politische Klasse in Deutschland*. Bonn : Bouvier , 1992. 502 s. ISBN 3416023919

MINZEL, A., OBERREUTER, H. *Parteien in der Bundesrepublik Deutschland*. Bonn : Leske+Budrich, 1992, 652 s. ISBN 3-8100-1052-9

PATRICKA, H. *Totgesagte leben häufig länger, manchmal lange. Zu den Überlebenschancen der Grünen vor dem koalitionspolitischen Erfahrungshintergrund der FDP.*: Zeitschrift für Parlamentsfragen, 4/2001, str. 841-861.

PAPOUŠEK, J. *Hovory o ekologii - Cesty k trvale udržitelnému Česku*. Praha : Portál, s. r .o., 2001. 180 s. ISBN 80-7178-483-4

PEČÍNKA, P. *Zelená zleva?* Praha : G plus G, 2002. 261 s. ISBN 80-86103-58-7

PŠEJA, P. *Stranický systém v ČR* . , Brno : Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 2005. ISBN 80-7325-069-71

STRMISKA, M., FIALA, P. *Politické strany ve střední a východní Evropě*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 472 s. ISBN 80-210-3034-4

RASCHKE, J. *Die Grünen: Wie sie wurden, was sie sind*. Köln : Bund-Verlag, 1993. 360 s ISBN 3-7663-2474-8

RASCHKE, J. *Die Zukunft der Grünen*. V Frankfurt/Main : Verlag Campus, 2001. 472 s. ISBN 3-5933-6705X

VODIČKA, K., CABADA, L. *Politický systém České republiky*. Praha : Portál, s. r. o., 2003. 352 s. ISBN 80-7178-718-3

21. BULLETIN PRO MODERNÍ ZELENOU POLITIKU : *Zpravodaj Strany zelených*. ročník 3. Praha. Listopad 2007. ISSN 1801-2426

Elektronické zdroje

PEČÍNKA, P. *Vývoj evropských ekologických stran na pozadí konfliktních linií*. [online]. Vystaveno: 19.04.2004 [cit.15.12.2009]. Dostupné z WWW : <http://www.blisty.cz/art/20180.html>

ERGREIF PARTEI. [online] , Vystaveno: leden 2008 [cit. 15.01.2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.partei-ergreifen.org/Gruene-Geschichte.29166.0.html>

WER WIE SIND. [online]. Vystaveno: 2007 [cit. 15.02. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.gruene-jugend.de/ueberuns/>

GESCHICHTE DER HEINRICH-BÖLL-STIFTUNG. Vystaveno: 2007 [online] [cit.15.3. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.boell.de/>

ZELENÍ. [online]. Vystaveno 10.02.2008 [cit.10.03. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://bohumildolezal.lidovky.cz/texty/rs1611.html>

GEUSOVÁ, M., KOUDA, J. Soda ekonomka. *Zelené naděje, růžové sny* [online]. Vystaveno: 26. 4. 2006 [cit. 24. 1. 2010]. Dostupné z WWW: <
<http://www.blisty.cz/art/28119.html>

LIDSKÁ PRÁVA A NÁRODNOSTNÍ MENŠINY Vystaveno : leden 2008 [cit. 22. 12. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.dzamilastehlikova.cz/8352/sekce/lidska-prava/>

VÝSLEDKY STRANY ZELENÝCH VE VOLBÁCH DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY 2006 [cit. 24. 12. 2009]. Dostupné z WWW: <
<http://www.zeleni.cz/3020/clanek/vysledky-strany-zelenych-ve-volbach-do-poslanecke-snemovny-2006>

ŠARADÍN, P. *Volební účast ve volbách do obecních zastupitelstev v ČR* [online] Vystaveno: 3. 6. 2004 [cit. 23. 1. 2010]. Dostupné z WWW: <
<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=198>

MORAVSKOSLEZSKÝ DENÍK, [online]. Vystaveno: 13. 9. 2006 [cit. 5. 12. 2009]. Dostupné z WWW: < <http://www.zeleni.cz/2080/clanek/vladislav-koval-chce-prosadit-autobusy-na-repku/Moravskoslezskýdeník>

ŠÍDLO, J. ERWA, M. *Havel: Podpořím zelené*. Hospodářské noviny, titulní strana, [online] Vystaveno: 16.05.2006 [cit. 15.02.2010]. Dostupné z WWW: <
http://hn.ihned.cz/2-18454580-500000_d-e0

BÜNDNIS 90/DIE GRÜNEN, *Das Grüne Wahlprogramm 2005*[online]. Vystaveno: 5. 7. 2005 [cit. 23. 1. 2010]. Dostupné z WWW:<
http://www.gruene.de/cms/default/dokbin/141/141550.wahlprogramm_2005.pdf

NEUE FRAUENBEWEGUNG [online] [cit. 23. 1. 2010]. Dostupné z WWW: <
<http://www.dhm.de/lemo/html/DasGeteilteDeutschland/KontinuitaetUndWandel/UnruhigeJahre/neueFrauenbewegung.html>

GRUNDSATZ PROGRAM VON BÜNDNIS 90/DIE GRÜNEN: *Die Zukunft ist Grün* [online]. Vystaveno: duben 2002 [cit. 23. 2. 2010]. Dostupné z WWW: < <http://archiv.gruene-partei.de/dokumente/grundsatzprogramm-bundesverband.pdf>

POTŮČEK, M. *Europeizace německého stranického systému*. [online]. Vystaveno: 6.10.2006 [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné z WWW: < <http://www.globalpolitics.cz/clanek/europeizace-nemecko.html>

HERZMAN, J. *Naposledy stranické preference a volební model*, [online]. Vystaveno: 7.3.2008 [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné z WWW: < <http://www.vyzkumy.cz/zpravy.html>

BAREVNÝ POKUS: *CDU zkusí vládnout se Zelenými*, [online]. Vystaveno: 1.3.2008 [cit. 5. 3. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://azpravy.atlas.cz/svet/152289-barevny-pokus-cdu-zkusi-vladnout-se-zelenymi.aspx>

HUDEMA, M. *Evropa nesmí být prosebníkem*, [online]. Vystaveno: únor 2008 [cit. 10. 3. 2010]. Dostupné z WWW: < <http://www.reflex.cz/Clanek30529.html>

UHL, P. *Vyloučení Milana Horáčka ze SZ*, [online]. Vystaveno: 26.4 2004 [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné z WWW: < <http://www.blisty.cz/art/17837.html>

UHL, P. *Vážení členové strany zelených!* [online]. Vystaveno: 22.1. 2007 [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné z WWW: < <http://blisty.cz/art/32421.html>

MARKUS, K., ARZHEIMER, K. *Grau in Grau. Die Grünen und ihre Wähler nach eineinhalb Jahrzehnten*. [online]. [cit. 12. prosince 2007]. Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie. Dostupné z WWW: < <http://www.politik.uni-mainz.de/kai.arzheimer/WertorientierungenOstWest.pdf>

PhDr. OLGA. ZUBOVÁ. .[online] . Vystaveno 2006 [cit. 12. prosince 2009]
Dostupné z WWW: < <http://www.olgazubova.cz/>

ZEMŘEL IVAN DEJMAL . [online] . Vystaveno: 7.2.2008 [cit.7.3.2010] Dostupné
z WWW: <http://www.zeleni.cz/7879/clanek/zemrel-ivan-dejmal/>

MEDIAN -*nezávislá soukromá společnost pro výzkum trhu* .[online] .
Vystaveno:5.2.2010 [cit.8.2.2010] Dostupné z WWW:
http://www.median.cz/docs/preference_2010_01.pdf

MIGRACE ONLINE - *Specializovaný web a fórum Multikulturního centra Praha*
,[online] Vystaveno:25.1.200 5 [cit. 10.2.2010] Dostupné z WWW:
<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955289>

8. PŘÍLOHY

Seznam zkratk

SZ	Strana zelených
OF	Občanské fórum
OH-SD	Občanské hnutí svobodných demokratů
EGP	European Green Party
ČSSD	Československá strana sociálně demokratická
SPD	Sociálně demokratická strana (Sozialdemokratische Partei Deutschlands)
FS	Federální shromáždění
EP	Evropský parlament
BF	Brandýské fórum
EU	Evropská unie
KDU-ČSL	Křesťanská demokratická unie-Čs.strana lidová
KPD	Kommunistische Partei Deutchland
KSČ	Komunistická strana Československa

ODS	Občanská demokratická strana
RČT	Rada České televize
StB	Státní bezpečnost
DM	Německá marka
ODA	Občanská demokratická aliance
PSP ČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
ČSR	Československá republika
ČR	Česká republika
LSU	Liberálně sociální unie
NDR	Německá demokratická republika
CDU	Křesťanskodemokratická unie (Christlich Demokratische Union)
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
NSR	Německá spolková republika
USA	Spojené státy americké
NPD	Národně demokratická strana Německa
AL	Alternativní listiny
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
ČSSR	Československá socialistická republika
IFM	Iniciativa pro mír a lidská práva (Initiative Frieden und Menschenrechte)
CO ₂	Oxid uhličitý
BVH	Spolkový svaz homosexuálů
ČNR	Česká národní rada
UK	Univerzita Karlova
ČVUT	České vysoké učení technické
ČTK	Česká tisková kancelář